

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za klasičnu filologiju
Katedra za latinski jezik i rimsku književnost

Prijedlog preddiplomskog studijskog programa latinskog jezika i književnosti

1. Uvod

Poznavanje latinskog jezika i latinske (tj. rimske i poslije-rimske) kulturne baštine važan je čimbenik modernog hrvatskog identiteta. S aspekta povijesti i tradicije, kulture i civilizacije koje su se koristile latinskim jezikom --- kako Rim, tako i njegovi srednjovjekovni i ranonovovjekovni baštinici --- utjecali su i na prostor i na društvo, do te mjere da je današnja Hrvatska puna tragova ovih utjecaja; sjetimo se samo Dioklecijanove palače, Dubrovnika ili Hrvatskog sabora. S aspekta sadašnjeg obrazovnog sustava, latinski jezik i književnost (i klasična rimska, i hrvatska književnost latinskog jezičnog izraza) neizostavan su dio srednjoškolskog obrazovanja. Napokon, nasljeđe latinskog jezika i književnosti latinskog izraza još uvijek je važan dio opće kulture --- u to se možemo uvjeriti na trivijalnom primjeru kao što su pitanja TV kvizova.

Međutim, ono što možemo nazvati *baštinom* latinskog jezika i književnosti nije u današnjici prisutno jednoznačno, niti samorazumljivo. Pridemo li toj baštini metodama koje su tijekom dvije tisuće godina razvijale filologija i pedagogija (poučavanje latinskoga tijekom dugog razdoblja europske povijesti čini pripremni stupanj obrazovanja), nadogradimo li tu baštinu danas dostupnim znanstvenim spoznajama i uspostavimo li međusobne veze tih spoznaja, napokon --- dopustimo li da se same te *metode* izmijene i usavrše pod utjecajem npr. humanističke informatike i znanosti o književnosti --- vidjet ćemo kako se percepcija latinske baštine mijenja, usložnjava, produbljuje. Isto vrijedi i za samu tu baštinu. Naime, upravo su istraživanja pojedinih članova ovog Odsjeka dovela do fundamentalnih otkrića --- nađena su i znanstvenoj javnosti predstavljena zaboravljena ili čak potpuno nepoznata *latinska* djela klasika *hrvatske* književnosti (npr. Marko Marulić).

Mnogo toga po čemu je danas Hrvatska u Europi i svijetu prepoznatljiva ima izravne veze s Rimom i rimskom književnošću, latinskim jezikom i latinskom književnošću. Takvih obilježja može biti još i više; znanje o njima mora se čuvati, prenositi, širiti i usavršavati. Za to je ključan preduvjet --- valjano poznavanje latinskog jezika i književnosti.

Studijski program latinskog jezika i književnosti koji ovdje predlažemo usporediv je --- premda ne identičan --- sljedećim europskima: najprije, to je latinska komponenta programa *Licenciado de filologia clasica* Facultad de Filosofía y Letras, Universidad de Valladolid, Španjolska (gdje se tijekom pet godina

također proučavaju latinski jezik i književnost od antike do novovjekovlja); odabirom predmeta i njihovim oblikovanjem u kolegije u tradiciji je kakvu slijedi i *Studienordnung für den Teilstudiengang Lateinische Philologie*, Institut für Klassische Philologie Johann Wolfgang Goethe Universität, Frankfurt am Main, Njemačka (čiji su "osnovni" i "glavni" studij ekvivalentni preddiplomskom dijelu ovog programa); napokon, ima elemenata BA Latin programa University of Exeter, Velika Britanija, Department of Classics and Ancient History (zbog cikličnih ne-jezičnih "modula" i otvorenosti poslijeantičkim aspektima latinskoga jezika i književnosti).

Klasični jezici, među koje pripada i latinski, proučavaju se širom Europe; istražuju se isti jezik, isti tekstovi, koriste se ista referentna djela (čitanje na engleskom, njemačkom francuskom i talijanskom bitan je preduvjet znanstvenog rada u ovoj struci); podržani ECTS sustavom, pošto jednom steknu čvrstu podlogu --- dobro poznavanje latinskog --- naši će se studenti moći uključiti u studijske programe bilo koje zemlje Europske zajednice i SAD-a; potvrđuju to diplomirani latinisti i filolozi koji doktorski studij nastavljaju, ili su ga već okončali, na Harvardu, Oxfordu, u Liechtensteinu. Želja nam je da vrsnoćom izvedbe utječemo i na obratan smjer pokretljivosti --- da privučemo u Zagreb potencijalne studente latinskog kako iz regije (što se već donekle ostvaruje), tako i iz čitave Europe.

2. Opći dio

2.1. Naziv studija

Preddiplomski studij latinskog jezika i književnosti

2.2. Nositelj studija i izvođač

Nositelj: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Izvođač: Odsjek za klasičnu filologiju, Katedra za latinski jezik i književnost

2.3. Trajanje studija

Trajanje preddiplomskog studija: 8 semestara.

2.4. Uvjeti upisa

Preddiplomski studij: svršena srednja škola, uspješno položen razredbeni ispit na Filozofskom fakultetu, u okviru razredbenog ispita dokazano traženo predznanje latinskog. *Diplomski studij*: završen preddiplomski studij latinskog jezika i književnosti (ili ekvivalentni studij na drugom sveučilištu), prosjek ocjena s preddiplomskog studija.

2.5. Preddiplomski studij

Završetkom studija student stječe kvalitetno poznavanje latinskog jezika i filologije --- dostatno da sam razumije i prevede latinski tekst, da se pritom koristi standardnom referentnom literaturom i ostalim stručnim pomagalima. Također, student upoznaje latinsku književnost u njezinu kontinuitetu od antičkog doba do novovjekovlja, te upoznaje metode i pristupe interpretaciji književnih (i ostalih) tekstova na latinskom. Student je imao priliku svoje poznavanje latinskog, i civilizacija koje su se služile latinskim, upotpuniti i profilirati, prema vlastitim sklonostima, i nekim od spoznaja s drugih srodnih studijskih grupa na Fakultetu i Sveučilištu. Napokon, student je upoznao osnovne tehnike znanstvenog filološkog rada i bio u prilici i sam ih primjenjivati.

Time se osposobljava, u prvom redu, da nastavi studiranje i uspješno okonča diplomski studij. Opća kulturna i znanstvena kompetencija koju je stekao omogućava mu da se zaposli u kulturnim ili informativnim djelatnostima (mediji, izdavaštvo, muzeji, arhivi).

Osim programa studija latinskog jezika i književnosti, student koji uspješno okonča preddiplomski studij može se uključiti u programe studija Filozofskog fakulteta koji mu to omogućavaju (poput diplomskog studija komparativne književnosti), te u diplomski studij latinskog jezika i književnosti (ili ekvivalent) drugih hrvatskih sveučilišta; latinski se jezik trenutačno može studirati na Filozofskom fakultetu u Puli Sveučilišta u Rijeci, te na Sveučilištu u Zadru.

2.7. Objedinjavanje preddiplomskog i diplomskog studija

Nastavak preddiplomskog studija grčkog jezika i književnosti na diplomskom studiju logičan je želimo li osigurati korisnu upotrebu sredstava i napora uloženi u obrazovanje, želimo li da student kasnije ostvari najbolje rezultate na tržištu rada, kao i da jednom dade maksimalan doprinos hrvatskoj kulturi i znanosti.

2.8. Stručni ili akademski naziv ili stupanj koji se stječe završetkom studija

2.8.1. Preddiplomski studij

Baccalaurea/baccalaureus humanističkih znanosti, smjer latinski jezik i književnost.

3. Opis izvođenja programa

Obavezni dijelovi programa studija latinskog jezika i književnosti jesu predmeti *latinski jezik, povijest latinskog jezika, rimska književnost, srednjovjekovni latinitet i novolatinska književnost*. Nastavna je jedinica jednosemestralni kolegij. Zbog prirode procesa učenja jezika nužno je da napredovanje bude postupno i vezano, tj. da niži nivo slijedi prije višeg, a ne nakon njega. Povijest jezika obrađuje se

kronološkim slijedom, od prvih rimskih pisanih spomenika do srednjega vijeka. U nastavi književnosti studenti najprije upoznaju "klasično" razdoblje rimske književnosti --- ono na koje se obično misli kad se kaže "rimska antika" --- a kasnije kronološki pristup biva napušten u korist žanrovskog i autorskoga. U gotovo svakom semestru studenti mogu, prema vlastitim interesima, odabrati neki od kolegija iz ponude Filozofskog fakulteta, odnosno Sveučilišta, u vezi s Rimom, antikom ("poganskom" i kršćanskom), lingvistikom ili književnošću. Pri odabiru --- i, općenito, orijentaciji i individualnom oblikovanju studija -- - važnu ulogu ima studentski koordinator, koji obavještava o trenutno raspoloživoj ponudi, pruža sugestije, pomažući studentu da kreira obrazovne module prema vlastitim željama i potrebama.

3.1. Popis obveznih kolegija s brojem sati nastave i brojem ECTS bodova

Kolegiji preddiplomskog studija:

Obvezni kolegiji:

NAZIV KOLEGIJA	ECTS	SATI TJEDNO
Osnove latinskoga 1	7	4
Osnove latinskoga 2	7	4
Strani jezik kao jezik struke ¹	2	2
Rimska književnost republikanskoga razdoblja	5	4
Rimska književnost carskoga razdoblja	5	4
Latinska sintaksa 1	7	4
Latinska sintaksa 2	7	4
Najstariji spomenici latinskog jezika	4	3
Latinski jezik III. i II. st. pr. Kr.	4	3
Rimsko bukolsko pjesništvo	6	4
Rimska epika	6	4
Rimska ljubavna elegija	6	4
Rimski roman	6	4
Rimska komedija	6	4
Rimsko govorništvo	6	4
Rimska znanost o književnosti	6	4
Rimska satira	6	4
Rimska historiografija	3	2
Grčki tečaj I	3	2
Grčki tečaj II	3	2
Prevođenje s latinskoga	6	4
Prevođenje s hrvatskog na latinski	4	3
Vulgarni latinitet	6	4
Srednjovjekovni latinitet	6	4
Uvod u novolatinsku književnost	6	4
Latinska stilistika	6	4

Izborni kolegiji:

NAZIV KOLEGIJA	ECTS	SATI TJEDNO
<i>Kolegij iz teorije književnosti²</i>	3	2

¹ U obzir dolaze engleski, njemački, francuski i talijanski jezik. Pretpostavlja se da je kvota za strani jezik kao jezik struke uračunana i u program drugoga studija, pa student, ukoliko sluša isti strani jezik za obje studijske grupe, mora «uštedeni» broj bodova «nadoknaditi» izbornim predmetima.

² Sluša se po jedan književnoteoretski kolegij iz ponude kolegija prvog semestra na Odsjeku za komparativnu književnost. Kolegij u dogovoru s tim odsjekom nosi manji broj bodova i manje je zahtjevan za studente s drugih odsjeka nego za studente kojima je to stručni kolegij. Student u bilo kojem od prvih 4 semestra mora odslušati i položiti barem jedan književnoteoretski kolegij.

Uvod u indoeuropski jezik ³	3	2
Kolegij vezan uz povijest Grčke i Rima ili povijest staroga vijeka ⁴	3	2
Antička epigrafika ⁵	3	2
Osnove klasične arheologije I ⁶	3	2
Rimska klasična arheologija ⁷	3	2
Antički gradovi u Hrvatskoj ⁸	3	2
Kolegij vezan uz antičku književnost ⁹	3	2
Kolegij vezan uz antičku umjetnost ¹⁰	3	2
Kolegij vezan uz antičku filozofiju ¹¹	3	2
Kolegij vezan uz grčku književnost ¹²	3	2
Kolegij vezan uz ranokršćansku književnost ¹³	3	2
Kolegij vezan uz antičku dramu i kazalište ¹⁴	3	2
Kolegij iz opće lingvistike ili indoeuropeistike ¹⁵	3	2
Modul iz predmeta Rimsko pravo po vlastitom izboru ¹⁶	3	2
Osnove pandektnog prava ¹⁷	3	2
Retorika i pravna argumentacija-povijesni aspekt ¹⁸	3	2
Kolegij iz starije hrvatske književnosti ¹⁹	3	2
Hrvatski latinizam u XV. i XVI. st.	6	3
Hrvatski latinizam u XVII. stoljeću	6	3
Hrvatski latinizam u XVIII. i XIX. stoljeću	6	3

³ Kolegij se sluša na Odsjeku za lingvistiku. Kolegij, u dogovoru s tim odsjekom, nosi manje bodova studentima latinskog jezika i književnosti nego studentima lingvistike. Student u bilo kojem od prvih 4 semestra mora odslušati i položiti ovaj kolegij.

⁴ Sluša se jedan kolegij iz antičke povijesti na Odsjeku za povijest ili na Hrvatskim studijima. Kolegij studentima latinskog jezika i književnosti donosi manje bodova nego studentima matičnih struka, u dogovoru s odsjecima i izvođačima kolegija. Student u bilo kojem od prvih 4 semestra mora odslušati i položiti barem jedan kolegij s temom iz povijesti Grčke i Rima.

⁵ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁶ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁷ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁸ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁹ Iz ponude Odsjeka za komparativnu književnost.

¹⁰ Iz ponude Odsjeka za povijest umjetnosti.

¹¹ Iz ponude studija filozofije Hrvatskih studija.

¹² Na Odsjeku za klasičnu filologiju.

¹³ Izvodi se na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove ili na Katoličkom bogoslovnom fakultetu.

¹⁴ Izvodi se na Akademiji dramske umjetnosti.

¹⁵ Izvodi se na Odsjeku za lingvistiku.

¹⁶ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

¹⁷ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

¹⁸ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

¹⁹ Izvodi se na Odsjeku za kroatistiku.

HODOGRAMI

LATINSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

preddiplomski program

(dvopredmetni studij, 4+1)

I. semestar

Nastavnik	Kod	Kolegij	P	S	V	ECTS	Tjed. opter.
-----------	-----	---------	---	---	---	------	--------------

Obvezni kolegiji:

Rezar	L 100	Osnove latinskoga 1	1	3		7	4
Novaković, Bratičević	L 150	Rimska književnost republikanskoga razdoblja	2	2		5	4
		Strani jezik kao jezik struke*		2		2	2

Izborni kolegiji (1):

		<i>Kolegij iz teorije književnosti²⁰</i>	2			3	2
		<i>Uvod u indoeuropski jezik²¹</i>	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz povijest Grčke i Rima ili povijest staroga vijeka²²</i>	2			3	2

* U obzir dolaze engleski, njemački, francuski i talijanski jezik. Pretpostavlja se da je kvota za strani jezik kao jezik struke uračunana i u program drugoga studija, pa student, ukoliko sluša isti strani jezik za obje studijske grupe, mora «uštedeni» broj bodova «nadoknaditi» izbornim predmetima.

²⁰ Sluša se po jedan književnoteoretski kolegij iz ponude kolegija prvog semestra na Odsjeku za komparativnu književnost. Kolegij u dogovoru s tim odsjekom nosi manji broj bodova i manje je zahtjevan za studente s drugih odsjeka nego za studente kojima je to stručni kolegij. Student u bilo kojem od prva 4 semestra mora odslušati i položiti barem jedan književnoteoretski kolegij.

²¹ Kolegij se sluša na Odsjeku za lingvistiku. Kolegij, u dogovoru s tim odsjekom, nosi manje bodova studentima latinskog jezika i književnosti nego studentima lingvistike. Student u bilo kojem od prva 4 semestra mora odslušati i položiti ovaj kolegij.

²² Sluša se jedan kolegij iz antičke povijesti na Odsjeku za povijest ili na Hrvatskim studijima. Kolegij studentima latinskog jezika i književnosti donosi manje bodova nego studentima matičnih struka, u dogovoru s

II. semestar

Obvezni kolegiji:

Rezar	L 101	Osnove latinskoga 2	1	3		7	4
Novaković, Stepanić	L 151	Rimska književnost carskoga razdoblja	1	3		5	4
		Strani jezik kao jezik struke		2		2	2

Izborni kolegiji²³ (1):

		<i>Kolegij iz teorije književnosti</i> ²⁴	2			3	2
		Uvod u indoeuropski jezik ²⁵	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz povijest Grčke i Rima ili povijest staroga vijeka</i> ²⁶	2			3	2

III. semestar

Nastavnik	Kod	Kolegij	P	S	V	ECTS	Tjed. opter.
------------------	------------	----------------	----------	----------	----------	-------------	-------------------------

odsjecima i izvođačima kolegija. Student u bilo kojem od prvih 4 semestra mora odslušati i položiti barem jedan kolegij s temom iz povijesti Grčke i Rima.

²³ Iz iste ponude bira se dostupan kolegij s Odsjeka različitog od onoga u 1. semestru.

²⁴ Sluša se po jedan književnoteoretski kolegij iz ponude kolegija tekućeg semestra na Odsjeku za komparativnu književnost. Za bodovanje v. bilj. 1.

²⁵ Kolegij se sluša na Odsjeku za lingvistiku. Za bodovanje v. bilj. 2.

²⁶ Sluša se jedan kolegij iz antičke povijesti na Odsjeku za povijest ili na Hrvatskim studijima. Za bodovanje v. bilj. 3.

Obvezni kolegiji:

Jovanović	L 200	Latinska sintaksa 1	1	3		7	4
Perić	L 220	Najstariji spomenici latinskog jezika	1	2		4	3

Izborni kolegiji (1):

Novaković	L 25X	<i>Kolegij iz rimske književnosti*</i>	1	2		4	3
Salopek		Grčki tečaj I ²⁷	1		1	3	2
		<i>Kolegij iz teorije književnosti</i> ²⁸	2			3	2
		Uvod u indoeuropski jezik ²⁹	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz povijest Grčke i Rima ili povijest staroga vijeka</i> ³⁰	2			3	2

IV. semestar

Obvezni kolegiji:

Jovanović	L 201	Latinska sintaksa 2	1	3		7	4
Novaković	L 25X	<i>Kolegij iz rimske književnosti*</i>	1	2		4	3

Izborni kolegiji (1):

* Jedan od kolegija L 250-L254 koji se u semestru nude.

²⁷ Kolegij je moguće slušati i u 5. semestru. Studenti latinskog dužni su ga odslušati i položiti tijekom studija. s je druga studijska grupa grčki jezik I književnost (studenti Klasične filologije) ne slušaju Grčki tečaj I i Grčki tečaj II, nego biraju neki drugi izborni kolegij.

²⁸ Sluša se po jedan književnoteoretski kolegij iz ponude kolegija tekućeg semestra na Odsjeku za komparativnu književnost. Za bodovanje v. bilj. 1.

²⁹ Kolegij se sluša na Odsjeku za lingvistiku. Za bodovanje v. bilj. 2.

³⁰ Sluša se jedan kolegij iz antičke povijesti na Odsjeku za povijest ili na Hrvatskim studijima. Za bodovanje v. bilj. 3.

Perić	L 221	Latinski jezik III-II. st. pr. Kr.	1	2		4	3
Salopek		Grčki tečaj II ³¹	1		1	3	2
		<i>Kolegij iz teorije književnosti</i> ³²	2			3	2
		Uvod u indoeuropski jezik ³³	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz povijest Grčke i Rima ili povijest staroga vijeka</i> ³⁴	2			3	2

V. semestar

Nastavnik	Kod	Kolegij	P	S	V	ECTS	Tjed. opter.
-----------	-----	---------	---	---	---	------	--------------

Obvezni kolegiji:

Novaković	L 35X	<i>Kolegij iz rimske književnosti</i> *	1	3		6	4
Jovanović	L 312	Prevođenje s latinskoga	1	2	1	6	4

Izborni kolegiji (1):

Stepanić		Prevođenje s hrvatskog na latinski			3	4	3
Salopek		Grčki tečaj I	1		1	3	2
		Antička epigrafika ³⁵	2			3	2
		Osnove klasične arheologije I ³⁶	2			3	2

³¹ Prije nego upiše Grčki tečaj II, student mora položiti Grčki tečaj I. Grčki tečaj II može se slušati i u 6. semestru.

³² Sluša se po jedan književnoteoretski kolegij iz ponude kolegija tekućeg semestra na Odsjeku za komparativnu književnost. Za bodovanje v. bilj. 1.

³³ Kolegij se sluša na Odsjeku za lingvistiku. Za bodovanje v. bilj. 2.

³⁴ Sluša se jedan kolegij iz antičke povijesti na Odsjeku za povijest ili na Hrvatskim studijima. Za bodovanje v. bilj. 3.

* Jedan od kolegija L 350-L 353 koji se u semestru nude

³⁵ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

³⁶ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

		Rimska klasična arheologija ³⁷	2			3	2
		Antički gradovi u Hrvatskoj ³⁸	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku književnost</i> ³⁹	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku umjetnost</i> ⁴⁰	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku filozofiju</i> ⁴¹	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz grčku književnost</i> ⁴²	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz ranokršćansku književnost</i> ⁴³	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku dramu i kazalište</i> ⁴⁴	2			3	2
		<i>Kolegij iz opće lingvistike ili indoeuropeistike</i> ⁴⁵	2			3	2
		<i>Modul iz predmeta Rimsko pravo po vlastitom izboru</i> ⁴⁶	2			3	2
		Osnove pandektnog prava ⁴⁷	2			3	2
		Retorika i pravna argumentacija-povijesni aspekt ⁴⁸	2			3	2
		<i>Kolegij iz starije hrvatske književnosti</i> ⁴⁹					

VI. semestar

Obvezni kolegiji:

³⁷ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

³⁸ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

³⁹ Iz ponude Odsjeka za komparativnu književnost.

⁴⁰ Iz ponude Odsjeka za povijest umjetnosti.

⁴¹ Iz ponude studija filozofije Hrvatskih studija.

⁴² Na Odsjeku za klasičnu filologiju.

⁴³ Izvodi se na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove ili na Katoličkom bogoslovnom fakultetu.

⁴⁴ Izvodi se na Akademiji dramske umjetnosti.

⁴⁵ Izvodi se na Odsjeku za lingvistiku.

⁴⁶ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁴⁷ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁴⁸ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁴⁹ Izvodi se na Odsjeku za kroatistiku.

Perić	L 320	Vulgarni latinitet	1	3		6	4
Novaković	L 35X	<i>Kolegij iz rimske književnosti*</i>	1	3		6	4

Izborni kolegiji (1):

Salopek		Grčki tečaj II	1		1	3	2
		Antička epigrafika ⁵⁰	2			3	2
		Osnove klasične arheologije I ⁵¹	2			3	2
		Rimska klasična arheologija ⁵²	2			3	2
		Antički gradovi u Hrvatskoj ⁵³	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku književnost</i> ⁵⁴	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku umjetnost</i> ⁵⁵	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku filozofiju</i> ⁵⁶	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz grčku književnost</i> ⁵⁷					
		<i>Kolegij vezan uz ranokršćansku književnost</i> ⁵⁸	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku dramu i kazalište</i> ⁵⁹	2			3	2
		<i>Kolegij iz opće lingvistike ili indoeuropeistike</i> ⁶⁰	2			3	2
		<i>Modul iz predmeta Rimsko pravo po vlastitom izboru</i> ⁶¹	2			3	2
		Osnove pandektnog prava ⁶²	2			3	2
		Retorika i pravna argumentacija-povijesni aspekt ⁶³	2			3	2

⁵⁰ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁵¹ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁵² Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁵³ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁵⁴ Iz ponude Odsjeka za komparativnu književnost.

⁵⁵ Iz ponude Odsjeka za povijest umjetnosti.

⁵⁶ Iz studija filozofije Hrvatskih studija.

⁵⁷ Na Odsjeku za klasičnu filologiju.

⁵⁸ Izvodi se na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove ili na Katoličkom bogoslovnom fakultetu.

⁵⁹ Izvodi se na Akademiji dramske umjetnosti.

⁶⁰ Izvodi se na Odsjeku za lingvistiku.

⁶¹ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁶² Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁶³ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

VII. semestar

Nastavnik	Kod	Kolegij	P	S	V	ECTS	Tjed. opter.
-----------	-----	---------	---	---	---	------	--------------

Obvezni kolegiji:

Perić	L 420	Srednjovjekovni latinitet	2	2		6	4
Novaković	L 450	Uvod u novolatinsku književnost	2	2		6	4

Izborni kolegiji (1):

Stepanić		Prevođenje s hrvatskog na latinski			3	4	3
		Antička epigrafika ⁶⁴	2			3	2
		Osnove klasične arheologije I ⁶⁵	2			3	2
		Rimska klasična arheologija ⁶⁶	2			3	2
		Antički gradovi u Hrvatskoj ⁶⁷	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku književnost</i> ⁶⁸	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku umjetnost</i> ⁶⁹	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku filozofiju</i> ⁷⁰	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz grčku književnost</i> ⁷¹					
		<i>Kolegij vezan uz ranokršćansku književnost</i> ⁷²	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku dramu i kazalište</i> ⁷³	2			3	2
		<i>Kolegij iz opće lingvistike ili</i>	2			3	2

⁶⁴ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁶⁵ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁶⁶ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁶⁷ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁶⁸ Iz ponude Odsjeka za komparativnu književnost.

⁶⁹ Iz ponude Odsjeka za povijest umjetnosti.

⁷⁰ Iz ponude studija filozofije Hrvatskih studija.

⁷¹ Na Odsjeku za klasičnu filologiju.

⁷² Izvodi se na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove ili na Katoličkom bogoslovnom fakultetu.

⁷³ Izvodi se na Akademiji dramske umjetnosti.

		<i>indoeuropeistike</i> ⁷⁴					
		<i>Modul iz predmeta Rimsko pravo po vlastitom izboru</i> ⁷⁵	2			3	2
		Osnove pandektnog prava ⁷⁶	2			3	2
		Retorika i pravna argumentacija-povijesni aspekt ⁷⁷	2			3	2

VIII. semestar

Obvezni kolegiji:

Jovanović	L 410	Latinska stilistika	2	2		6	4
-----------	-------	---------------------	---	---	--	---	---

Izborni kolegiji I⁷⁸ (1):

Novaković	L 451	Hrvatski latinizam u XV. i XVI. st.	1	2		6	3
Stepanić	L 452	Hrvatski latinizam u XVII. stoljeću	1	2		6	3
Bratičević	L 453	Hrvatski latinizam u XVIII. i XIX. stoljeću	1	2		6	3

Izborni kolegiji II (1)

		Antička epigrafika ⁷⁹	2			3	2
		Osnove klasične arheologije I ⁸⁰	2			3	2

⁷⁴ Izvodi se na Odsjeku za lingvistiku.

⁷⁵ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁷⁶ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁷⁷ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁷⁸ Student bira jedan izborni kolegij iz grupe I i jedan iz grupe II.

⁷⁹ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

		Rimska klasična arheologija ⁸¹	2			3	2
		Antički gradovi u Hrvatskoj ⁸²	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku književnost</i> ⁸³	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku umjetnost</i> ⁸⁴	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku filozofiju</i> ⁸⁵	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz grčku književnost</i> ⁸⁶					
		<i>Kolegij vezan uz ranokršćansku književnost</i> ⁸⁷	2			3	2
		<i>Kolegij vezan uz antičku dramu i kazalište</i> ⁸⁸	2			3	2
		<i>Kolegij iz opće lingvistike ili indoeuropeistike</i> ⁸⁹	2			3	2
		<i>Modul iz predmeta Rimsko pravo po vlastitom izboru</i> ⁹⁰	2			3	2
		Osnove pandektnog prava ⁹¹	2			3	2
		Retorika i pravna argumentacija-povijesni aspekt ⁹²	2			3	2

⁸⁰ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁸¹ Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁸² Izvodi se na Odsjeku za arheologiju.

⁸³ Iz ponude Odsjeka za komparativnu književnost.

⁸⁴ Iz ponude Odsjeka za povijest umjetnosti.

⁸⁵ Iz ponude studija filozofije Hrvatskih studija.

⁸⁶ Na Odsjeku za klasičnu filologiju.

⁸⁷ Izvodi se na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove ili na Katoličkom bogoslovnom fakultetu.

⁸⁸ Izvodi se na Akademiji dramske umjetnosti.

⁸⁹ Izvodi se na Odsjeku za lingvistiku.

⁹⁰ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁹¹ Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

⁹² Izvodi se na Pravnom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu.

3.2. Opis pojedinih kolegija

Latinski jezik i književnost

Preddiplomski program

(Dvopredmetni studij, 4 + 1)

L 001

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Tečaj latinskoga jezika I

Kod: L 001

ECTS-bodovi: 2

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar (zimski)

Status: izborni

Oblik nastave: predavanja, vježbe

Ukupno opterećenje studenta tjedno: 4 sata

Uvjeti: -

Ispit: pismeni

Sadržaj: tečaj je predviđen za studente koji nisu imali latinski jezik (u programu završene osnovne ili srednje škole); kolegij obuhvaća osnove latinske fonetike i morfologije; obrađuju se, gramatički analiziraju i prevode na hrvatski lakši latinski tekstovi

Literatura:

Udžbenik: Gortan, Veljko; Gorski Oton; Pauš, Pavao, *Elementa Latina*, Zagreb: Školska knjiga

Gramatika: Gortan, Veljko; Gorski Oton; Pauš, Pavao, *Latinska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave)

Cilj: poznavanje i praktična primjena osnova latinske gramatike i sposobnost prevođenja jednostavnih latinskih tekstova

L 002

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Tečaj latinskoga jezika II

Kod: L 002

ECTS-bodovi: 2

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar (ljetni)

Status: izborni

Oblik nastave: predavanja, vježbe

Ukupno opterećenje studenta tjedno: 4 sata

Uvjeti: Tečaj latinskoga jezika I

Ispit: pismeni

Sadržaj: tečaj je predviđen za studente koji nisu imali latinski jezik (u programu završene osnovne ili srednje škole); kolegij obuhvaća osnove latinske fonetike, morfologije i sintakse; obrađuju se, gramatički analiziraju i prevode na hrvatski lakši latinski tekstovi

Literatura:

Udžbenik: Gortan, Veljko; Gorski Oton; Pauš, Pavao, *Elementa Latina*, Zagreb: Školska knjiga

Gramatika: Gortan, Veljko; Gorski Oton; Pauš, Pavao, *Latinska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave)

Cilj: poznavanje i praktična primjena osnova latinske gramatike i sposobnost prevođenja jednostavnih latinskih tekstova

L 010

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Latinski jezik za romaniste I

Kod: L 010

ECTS-bodovi: 1

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar (zimski)

Status: obavezni

Oblik nastave: predavanja

Ukupno opterećenje studenta tjedno: 2

Uvjeti: prethodno poznavanje latinskoga jezika (barem dvogodišnje učenje) ili položen Tečaj latinskoga jezika

Ispit: pismeni

Sadržaj: kolegij obuhvaća povijesni pregled, nazočnost i značaj latinskoga jezika, pismo, glasove, glasovne promjene, izgovor i naglasak; u okviru morfologije obrađuje se imenska i glagolska fleksija; obrađuju se, gramatički analiziraju i prevode na hrvatski lakši latinski tekstovi

Literatura:

Gramatika: Gortan, Veljko; Gorski Oton; Pauš, Pavao, *Latinska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga (više izdanja)

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave)

Cilj: poznavanje i praktična primjena gramatike, vokabulara i frazeologije latinskoga jezika kao pripomoć za studij romanskih jezika s fonetskog, fonološkog, morfološkog gledišta

L 011

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Latinski jezik za romaniste II

Kod: L 011

ECTS-bodovi: 1

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar (ljetni)

Status: obavezni

Oblik nastave: predavanja

Ukupno opterećenje studenta tjedno: 2 sata

Uvjeti: Latinski jezik za romaniste I

Ispit: pismeni

Sadržaj: kolegij obuhvaća povijesni pregled, nazočnost i značaj latinskoga jezika, pismo, glasove, glasovne promjene, izgovor i naglasak; u okviru morfologije obrađuje se imenska i glagolska fleksija; u okviru sintakse obrađuje se sintaksa padeža, sintaksa konstrukcija, sintaksa rečenica i sintaksa diskursa; obrađuju se, gramatički analiziraju i prevode na hrvatski lakši latinski tekstovi

Literatura:

Gramatika: Gortan, Veljko; Gorski Oton; Pauš, Pavao, *Latinska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave)

Cilj: poznavanje i praktična primjena gramatike, vokabulara i frazeologije latinskoga jezika kao pripomoć za studij romanskih jezika s fonetskog, fonološkog, morfološkog te sintaktičkog gledišta

L 012

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Latinski jezik za talijaniste

Kod: L 012

ECTS-bodovi: 2

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar (zimski, ljetni)

Status: obavezni

Oblik nastave: predavanja

Ukupno opterećenje studenta tjedno: 4 sata

Uvjeti: prethodno poznavanje latinskoga jezika (barem dvogodišnje učenje) ili položen Tečaj latinskoga jezika

Ispit: pismeni

Sadržaj: kolegij obuhvaća povijesni pregled, nazočnost i značaj latinskoga jezika, pismo, glasove, glasovne promjene, izgovor i naglasak; u okviru morfologije obrađuje se imenska i glagolska fleksija; u okviru sintakse obrađuje se sintaksa padeža, sintaksa konstrukcija, sintaksa rečenica i sintaksa diskursa; obrađuju se, gramatički analiziraju i prevode na hrvatski lakši latinski tekstovi

Literatura:

Gramatika: Gortan, Veljko; Gorski Oton; Pauš, Pavao, *Latinska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga (više izdanja)

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave)

Cilj: poznavanje i praktična primjena gramatike, vokabulara i frazeologije latinskoga jezika kao pripomoć za studij romanskih jezika s fonetskog, fonološkog, morfološkog te sintaktičkog gledišta

L 100

Naziv predmeta: **Latinski jezik**

Naziv kolegija: **Osnove latinskoga 1**

Kod: **L 100**

ECTS bodova: **7**

Jezik: **hrvatski**

Trajanje: **1 semestar (zimski)**

Status: **obavezni**

Oblik nastave: **jedan sat predavanja i tri sata seminara tjedno**

Ukupno opterećenje studenta tjedno: **10 sati**

Uvjeti: **bez uvjeta**

Ispit: **pismeni i usmeni na kraju semestra**

Sadržaj:

- utvrđivanje i proširivanje temeljnih znanja o morfologiji imenica (tvorba i deklinacija), pridjeva (tvorba, deklinacija i komparacija), priloga (tvorba i komparacija), zamjenica (tvorba, deklinacija i osobitosti u upotrebi) te brojeva (tvorba, deklinacija i osobitosti u upotrebi) u latinskom jeziku klasičnog perioda, usporedno s radom na probranim, manje zahtjevnim tekstovima Cezara, Katula i Livija (uvježbavanje prijevodnih strategija te gramatička analiza teksta s posebnim naglaskom na gore spomenute gramatičke segmente)

- intenzivna analiza prozodijskih vrijednosti pojedinih riječi, odnosno uvježbavanje izgovora i naglaska prema pravilima o akcentuaciji u latinskom jeziku klasičnog razdoblja, kao i upoznavanje s pravilima tzv. tradicionalnog izgovora

Literatura:

Obavezna literatura:

Gortan-Gorski-Pauš - *Latinska gramatika*, Školska knjiga. Zagreb 1960.

Divković, Mirko – *Latinsko-hrvatski rječnik*. Zagreb 1980.

Izbor dopunske literature:

Gildersleeve & Lodge – *Gildersleeve's Latin Grammar*. Bolchazy-Carducci Publishers, Wauconda (Illinois, USA) 2000.

Kühner, Raphael – *Ausführliche Grammatik der lateinischen Sprache*. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1994.

Jones & Sidwell – *Reading Latin*. Cambridge University Press, Cambridge 1989.

Traina-Perini – *Propedeutica al latino universitario*. Patron, Bologna 1977.

Menge, Hermann – *Lehrbuch der lateinischen Syntax und Semantik*. WBG, Darmstadt 2000.

Matasović, Ranko – *Kratka poredbenopovijesna gramatika latinskog jezika*. MH, Zagreb 1997.
Lewis & Short – *A Latin Dictionary*. The Clarendon Press, Oxford 1979.
Forcellini, Aegidio – *Lexicon totius latinitatis*. Padova 1827.
Georges, Karl Ernst - *Ausführliches lateinisch-deutsches Handwörterbuch*. Hannover 1998.
Hornblower & Spawforth – *The Oxford Classical Dictionary*. Oxford 1996.
Der Kleine Pauly, Munchen 1979.

Obavezna latinska lektira:

Cezar, *De Bello Gallico*: VI, 13-24 (cca 1500 riječi, obrađuje se u tijekom pet nastavnih jedinica)

Katul, *Carmina*: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 9, 13, 14a, 30, 31, 43, 46, 49, 51, 70, 72, 75, 83, 84, 85, 86, 87, 92, 101 (cca 1500 riječi odnosno 300 stihova, obrađuje se tijekom pet nastavnih jedinica)

Livije, *Ab urbe condita*: I, 6-10 (cca 1500 riječi, obrađuje se tijekom pet nastavnih jedinica)

Cilj:

- temeljito ovladavanje spomenutim jezičnim strukturama radi stjecanja sigurnosti u izgovoru i naglasku te morfološkoj analizi latinske rečenice, odnosno osposobljavanje studenta za samostalnije snalaženje na latinskom tekstu
- povećanje kapaciteta i kvalitete prevođenja s latinskog na hrvatski
- stvaranje temelja za složenije analize sintaktičkih i stilskih struktura na višim godinama studija

L 101

Naziv predmeta: **Latinski jezik**

Naziv kolegija: **Osnove latinskoga 2**

Kod: **L 101**

ECTS bodova: 7

Jezik: **hrvatski**

Trajanje: **1 semestar (ljetni)**

Status: **obavezni**

Oblik nastave: **jedan sat predavanja i tri sata seminara tjedno**

Ukupno opterećenje studenta tjedno: **10 sati**

Uvjeti: **položen kolegij Osnove latinskog 1**

Ispit: **pismeni i usmeni na kraju semestra**

Sadržaj:

- ponavljanje i proširivanje temeljnih znanja o osobitostima latinskog glagolskog sustava (tvorba glagolskih oblika, upotreba vremena i načina, osobitosti glagolskih imena) u obliku s kojim se susrećemo u tekstovima klasičnoga razdoblja
- detaljna analiza funkcioniranja osobitih latinskih rečeničnih konstrukcija (akuzativ i nominativ s infinitivom, ablativ apsolutni, perifrastične konjugacije)
- razvijanje sposobnosti aktivne upotrebe spomenutih rečeničnih konstrukcija pri prijevodu s hrvatskog na latinski
- rad na odabranim, srednje zahtjevnim latinskim tekstovima Ovidija i Cezara (razvijanje prijevodnih strategija i gramatička analiza s naglaskom na gore spomenute gramatičke elemente)

Literatura:

Obavezna literatura:

Gortan-Gorski-Pauš - *Latinska gramatika*, Školska knjiga. Zagreb 1960.

Divković, Mirko – *Latinsko-hrvatski rječnik*. Zagreb 1980.

Izbor dopunske literature:

Gildersleeve & Lodge – *Gildersleeve's Latin Grammar*. Bolchazy-Carducci Publishers, Wauconda (Illinois, USA) 2000.

Kühner, Raphael – *Ausführliche Grammatik der lateinischen Sprache*. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1994.

Jones & Sidwell – *Reading Latin*. Cambridge University Press, Cambridge 1989.

Traina-Perini – *Propedeutica al latino universitario*. Patron, Bologna 1977.

Menge, Hermann – *Lehrbuch der lateinischen Syntax und Semantik*. WBG, Darmstadt 2000.

Matasović, Ranko – *Kratka poredbenopovijesna gramatika latinskog jezika*. MH, Zagreb 1997.

Lewis & Short – *A Latin Dictionary*. The Clarendon Press, Oxford 1979.

Forcellini, Aegidio – *Lexicon totius latinitatis*. Padova 1827.

Georges, Karl Ernst - *Ausführliches lateinisch-deutsches Handwörterbuch*. Hannover 1998.

Hornblower & Spawforth – *The Oxford Classical Dictionary*. Oxford 1996.

Der Kleine Pauly, München 1979.

Obavezna latinska lektira:

Ovidije, *Metamorphoseon libri*: I, 1-150, 253-415, 452-567; IV, 55-166; VIII, 152-235; X, 1-85; XV, 745-879 (cca 5300 riječi odnosno 800 stihova, obrađuje se tijekom jedanaest nastavnih jedinica)

Cezar, *De Bello Gallico*: I, 30-40 (cca 2100 riječi, obrađuje se u tijekom četiri nastavne jedinice)

Cilj:

- temeljito ovladavanje spomenutim jezičnim strukturama radi stjecanja sigurnosti u morfološkoj analizi latinske rečenice, odnosno osposobljavanje studenta za samostalnije snalaženje na latinskom tekstu

- povećanje kapaciteta i kvalitete prevođenja s latinskog na hrvatski

- stvaranje temelja za složenije analize sintaktičkih i stilskih struktura na višim godinama studija

L 150

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimska književnost republikanskoga razdoblja

ECTS-bodovi: 5

Kod: L 150

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 (zimski) semestar

Status: obvezatan kolegij

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 2 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: nema uvjeta

Ispit: pismeni (60 minuta na kraju semestra)

Sadržaj: Pojmovno određenje rimske književnosti i njezina vremenska protežnost; periodizacijska shema. Grčka i etrurska uloga u oblikovanju rimske kulture. Književnost arhajskoga razdoblja (240-80. pr. Kr.). Žanrovski inventar: epika (Livije Andronik, Nevije, Enije); komedija (Plaut, Terencije); tragedija (Pakuvije, Akcije), historiografska i govornička proza (analisti, Katon Stariji); satira (Lucilije). Književnost kraja republike (80-30. pr. Kr.): Ciceron, Varon, Katul i neoterici, Lukrecije, mimografi.

Literatura:

Vratović, V., *Rimska književnost u: Povijest svjetske književnosti 2*, ur. V. Vratović, str. 189-245, Zagreb 1977.

Bricko, M.; Novaković, D.; Salopek, D.; Šešelj, Z.; Škiljan, D.: *Leksikon antičkih autora*, ur. D. Škiljan, Zagreb 1996. (obrađivani autori)

Musić, A. *Nacrt grčkih i rimskih starina*, repr. Zagreb 2002.

tekstovi koji se dijele na kolegiju uz pojedine teme

Cilj:

Uvid u civilizacijski kontekst u kojem se javlja rimska književnost; uočavanje tradicijskih i inovativnih tendencija u prvim dvama razdobljima rimske književnosti; usvajanje osnovnih biobibliografskih podataka o najistaknutijim autorima od 240. do 30. pr. Kr.; cjelovit pregled žanrovskoga inventara u tom vremenu.

L 151

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimska književnost carskoga razdoblja

ECTS-bodovi: 5

Kod: L 151

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 (ljetni) semestar

Status: obvezatan kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 3 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: Rimska književnost republikanskoga razdoblja (L 150)

Ispit: pismeni (60 minuta, na kraju semestra)

Sadržaj: Razlikovna obilježja književnosti carskoga razdoblja; periodizacijska shema. Augustovo doba (30. pr. Kr. -14). Klasicistički ideal: Vergilije, Horacije; rimska ljubavna elegija (Propercije, Tibul, Ovidije). Književnost tzv. srebrnoga vijeka (14-117). Antiklasicistička reakcija (Seneka, Petronije, Lukan) i odgovor tradicionalista (Valerije Flak, Stacije, Silije Italik). Epigram i satira: Marcijal, Perzije, Juvenal. Historiografija i retorika: Tacit, Plinije Mlađi, Kvintilijan. Posljednje razdoblje (117-524). Arhaizam (Fronton, Aulo Gelije). Druga sofistika na rimski način: Apulej. Svetonije i Marko Aurelije. Pojava kršćanske književnosti (Tertulijan, Minucije Feliks, Ciprijan, Laktancije). Književnost IV. st.: Simah, Makrobije, Klaudijan, Amijan Marcelin, Donat, Marcijan Kapela. Veliki crkveni oci: Ambrozije, Jeronim, Augustin. Kraj rimske književnosti: Kasiodor, Boetije.

U okviru kolegija tumači se versifikacijski sustav rimske književnosti i uče strukture temeljnih klasičnih stihova (heksametar, pentametar, falečki jedanaesterac, jamb, asklepijadski stihovi, sapfička, alkejska, asklepijadske i ostale horacijevske strofe, epode) na pjesničkim opusima Vergilija, rimskih elegičara, Katula i Horacija.

Literatura:

Vratović, V., *Rimska književnost u: Povijest svjetske književnosti 2*, ur. V. Vratović, str. 245-312 Zagreb 1977.

Bricko, M.; Novaković, D.; Salopek, D.; Šešelj, Z.; Škiljan, D.: *Leksikon antičkih autora*, ur. D. Škiljan, Zagreb 1996. (obrađivani autori)

Golik, Julije: «Metrika Horacijevih pjesama» u: *Kvinta Horacija Flaka izabrane pjesme*, Zagreb 1941.

Škiljan, Dubravko: «Gaj Valerije Katul», u: *Katul: Pjesme*, Zagreb 1987.

(za analizu metričke strukture):

Katul, Gaj Valerije: *Carmina* (bilo koje cjelovito izdanje, izabrane pjesme)

Horacije Flak, Kvint: *Carminum libri IV; Epodon liber* (bilo koje cjelovito izdanje, izabrane pjesme)

Cilj:

Uvid u osnovna razlikovna obilježja rimske književnosti carskoga razdoblja; usvajanje osnovnih biobibliografskih podataka o najistaknutijim autorima od 30. pr. Kr. do 524.; cjelovit pregled žanrovske inventara u tom vremenu; uočavanje sukoba poganske i kršćanske književne tradicije; raspoznavanje najvažnijih metričkih oblika rimskoga pjesništva.

L 200

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Latinska sintaksa 1

ECTS-bodovi: 7

Kod: L 200

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezan kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 3 sata seminara tjedno

Ukupno opterećenje studenta: 8 sati tjedno

Uvjeti: Osnove latinskog 2

Ispit: tri pismena i jedan usmeni

Sadržaj

Studenti upoznaju i usvajaju latinsku sintaksu padeža i pravila slaganja vremena na razini višoj od elementarne. Studenti produbljuju stečene jezične vještine, razvijaju jezičnu kompetenciju, šire aktivni i pasivni latinski vokabular, rade kako na sintagmama i izoliranim rečenicama, tako i na cjelovitim, neadaptiranim latinskim tekstovima; naglasci su na razumijevanju i gramatičkoj analizi. Pri radu studenti upoznaju i koriste osnovna stručna pomagala i referentna djela (gramatike, rječnici). Studenti bivaju poticani da sintaktičke pojave uspoređuju s istovrsnim fenomenima u hrvatskom i opisom tih fenomena u referentnoj kroatističko-filološkoj literaturi.

Metode učenja: jezična nastava; samostalan rad i izrada tjednih zadaća; samostalno učenje (npr. širenje vokabulara, izrada vlastitih glosara); prevođenje na latinski i na hrvatski; priprema zadanih tekstova, zajedničko čitanje i zajednički razgovor o njima.

Zadaci: tjedni prijevod ili ponavljanje nastavnog sadržaja; tjedna priprema zadanog teksta.

Ocjene:

Jedan pismeni ispit od 90 minuta (30% mogućih bodova): prijevod odlomka jednog od zadanih tekstova (dužine oko 100 riječi ili 12-15 stihova), te odgovor na pitanja o razumijevanju dužeg izvotka svakoga od zadanih tekstova (oko 1000 riječi i 100 stihova), i o poznavanju tekstova u cjelini.

Jedan usmeni ispit od 30 minuta (20% bodova) na jednom od zadanih tekstova.

Dva pismena ispita od 45 minuta (25+25% bodova) tijekom nastave - 5. i 10. tjedan - o gramatičkom gradivu (dopunjavanje pojedinačnih rečenica glagolskim oblicima), uz prijevod zadanih hrvatskih rečenica na latinski.

Plan rada:

- jezične vježbe: 2 sata tjedno, tjedni 1-12;
- rad na tekstu, 2 sata tjedno, tjedni 1-12;
- pregled zadanih tekstova, utvrđivanje gramatike: tjedni 13-15;
- zadani tekstovi: Salustije, *Bellum Iugurthinum* (22.000 riječi, tjedni 1-7);
Vergilije, *Eneida I* (756 stihova, tjedni 8-12);
predviđeni ritam: 3000 riječi i 150 stihova tjedno.

Literatura

Gramatika (obavezno):

Gortan, Veljko; Gorski, Oton; Pauš, Pavao, *Latinska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga, npr. ⁷1985; §
288-444, 521-581 (s. 167-228, 257-277)

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave);

Preporučeni dopunski naslovi:

Menge, Hermann, *Lehrbuch der Lateinischen Syntax und Semantik. Völlig neu bearbeitet von
Thorsten Burkard und Markus Schauer*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2000.

Scherer, Anton, *Handbuch der lateinischen Syntax*, Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 1975.

Traina, A. - Bertotti, T., *Sintassi normativa della lingua latina* (Vol. I-III), Firenze: Cappelli editore,
³1973.

Wheelock, Frederic M., *Wheelock's Latin, Revised by Richard A. LaFleur*, New York: HarperCollins,
⁶2000.

Žepić, M., *Latinske i hrvatske zadaće o skladnji latinskoga jezika* (II. dio: *O načinima*), Zagreb:
Kr. sveučilišna knjižara Fr. Suppana (Kugli i Deutsch), ⁴1902.

Barić, Eugenija, et al, *Hrvatska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga, ²1997.

Rječnici (obavezni):

Divković, Mirko, *Latinsko-hrvatski rječnik : za škole / priredio Mirko Divković*, Zagreb: Naprijed,
⁸1997. (Reprint 2. izd. iz 1900.)

ili:

Marević, Jozo et al, *Lexicon Latino-Croaticum encyclopaedicum*, Velika Gorica: Marka, 2000.

Žepić, M., *Hrvatsko-latinski rječnik*, Zagreb: Nediljko Dominović, 1993. (pretisak)

Rječnici (preporučeni):

Georges, Karl Ernst, *Lateinisch - Deutsch. Ausführliches Handwörterbuch. Elektronische Ausgabe der
8. Auflage (1913/1918)*, Berlin: Directmedia, 2002. (CD-ROM; Digitale Bibliothek Band 69)

Glare, P. G. W. (ur.), *Oxford Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, 1982.

Lewis, C. T. - Short, C., *A Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, ¹1879. (puno pretisaka,
uključujući <http://www.perseus.tufts.edu/>)

Tekstovi:

C. Sallusti Crispi *De bello Jugurthino liber*. Izdao i protumačio Franjo Maiksner, Zagreb:

Lav. Hartman, 1870. (fotokopije)

P. Vergili Maronis *Aeneidos liber I* (fotokopije)

Cilj

Uspješno okončavši kolegij, studenti će samostalnije čitati i razumjeti latinske tekstove; povećat će iskustvo u pravilnoj usmenoj, auditivnoj i pismenoj upotrebi latinskog; samostalno će analizirati i interpretirati sintaktičke pojave i probleme u nominalnim dijelovima latinske rečenice. Poznavanje gramatike i sintakse aktivno će primijeniti prevodeći hrvatske rečenice i sintagme na latinski. Zadane će tekstove temeljito poznavati, moći će ih samostalno prevesti i odgovoriti na pitanja o specifičnim kontekstualnim, sadržajnim i jezičnim osobinama tih tekstova.

L 201

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Latinska sintaksa 2

ECTS-bodovi: 7

Kod: L 201

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezan kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 3 sata seminara tjedno

Ukupno opterećenje studenata: 8 sati tjedno

Uvjeti: Latinska sintaksa 1

Ispit: tri pismena i jedan usmeni

Sadržaj

Studenti upoznaju i usvajaju sintaksu latinskih zavisnih rečenica. Studenti produbljuju stečene jezične vještine, usavršavaju jezičnu kompetenciju, šire aktivni i pasivni latinski vokabular, rade kako na izoliranim rečenicama, tako i na cjelovitim, neadaptiranim latinskim tekstovima; naglasci su na razumijevanju teksta i gramatičkoj analizi. Studenti bivaju poticani da sintaktičke pojave uspoređuju s istovrsnim fenomenima u hrvatskom (i drugačijim opisom tih fenomena u referentnoj kroatističko-filološkoj literaturi).

Metode učenja: jezična nastava; samostalan rad i izrada tjednih zadataka; samostalno učenje (npr. širenje vokabulara, izrada vlastitih glosara); prevođenje na latinski i na hrvatski; priprema zadanih tekstova, zajedničko čitanje i zajednički razgovor o tekstovima.

Zadaci: tjedni prijevod ili ponavljanje nastavnog sadržaja; tjedna priprema zadanog teksta.

Ocjene:

Jedan pismeni ispit od 90 minuta (30% mogućih bodova): prijevod na hrvatski odlomka latinskog teksta *prima vista* (oko 100 riječi, uz korištenje rječnika), te odgovor na pitanja o razumijevanju dužeg izvatka svakoga od zadanih tekstova (oko 1000 riječi i 100 stihova), i o poznavanju tekstova u cjelini. Jedan usmeni ispit od 30 minuta (20% bodova) na jednom od zadanih tekstova.

Dva pismena ispita od 45 minuta (25+25% bodova) tijekom nastave - 5. i 10. tjedan - o gramatičkom gradivu (dopunjavanje pojedinačnih rečenica glagolskim oblicima), uz prijevod zadanih hrvatskih rečenica na latinski.

Plan rada:

- *jezične vježbe:* 2 sata tjedno, tijekom tjedana 1-12; rad na tekstu, 2 sata tjedno, tjedni 1-12; tjedni 13-15: pregled zadanih tekstova, utvrđivanje gramatike.

- *zadani tekstovi*: Ciceron, *In Catilinam* 1-4 (12.700 riječi, tjedni 1-5);

Propertije, *Monobiblos* (4450 riječi, 800 stihova, tjedni 6-10);

predviđeni ritam: 3000 riječi i 150 stihova tjedno.

Literatura:

Gramatika:

Gortan, Veljko; Gorski, Oton; Pauš, Pavao, *Latinska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga, npr. ⁷1985; § **582-712** (s. 278-324)

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave);

Preporučeni dopunski naslovi i rječnici: kao kod Latinske sintakse 1.

Tekstovi:

M. Tullii Ciceronis *In Catilinam* I-IV (fotokopije)

Sexti Properti *Monobiblos* (fotokopije)

Cilj

Uspješno okončavši kolegij, studenti će samostalno, *prima vista* čitati i razumjeti odjeljke latinskog teksta; povećat će iskustvo u pravilnoj usmenoj, auditivnoj i pismenoj upotrebi latinskog; samostalno će analizirati i interpretirati sintaktičke pojave i probleme vezane uz latinske zavisne rečenice.

Usvojena pravila i vještine aktivno će primjenjivati prevodeći hrvatske rečenice na latinski. Propisane će tekstove temeljito poznavati, moći će ih samostalno prevesti i odgovoriti na pitanja o njihovm specifičnim kontekstualnim, sadržajnim i jezičnim osobinama.

L 211

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Prevođenje s hrvatskog na latinski

ECTS-bodovi: 4

Kod: L 211

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: izborni kolegij

Oblik nastave: 3 sata vježbi tjedno

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: Osnove latinskog 2

Ispit: pismeni, usmeni, pismeni radovi tijekom semestra

Sadržaj

Kolegij nudi praksu prevođenja različitih tekstova s hrvatskog na latinski: od pojedinačnih rečenica iz antičkog civilizacijskog konteksta, do modernih hrvatskih (kratkih) književnih i neknjiževnih tekstova. Pažnja je usmjerena na aktiviranje stečenog vokabulara i na usvajanje stilskih uzusa standardnog latinskog književnog jezika.

Metode učenja: jezična nastava; samostalan rad i izrada tjednih zadaća; prevođenje na strani jezik; upotreba rječnika; usvajanje vokabulara.

Zadaci: tjedno prevođenje zadanog teksta; usmeno i pismeno prevođenje na satu; sastavljanje liste riječi.

Ocjene:

Pismeni radovi tijekom semestra (55% bodova);

Pismeni ispit od 45 minuta po svršetku semestra - prijevod zadanog teksta na latinski (30% mogućih bodova).

Kratak usmeni ispit - prijevod rečenica (20% bodova).

Literatura i rječnik

Žepić, M., *Hrvatsko-latinski rječnik*, Zagreb: Nediljko Dominović, 1993. (pretisak)

Tekstovi i ostali radni materijali (dijele se tijekom nastave).

Preporučeni dopunski naslovi:

Maurach, Gregor, *Lateinische Stilübungen : Ein Lehrbuch zum Selbstunterricht*. Darmstadt:

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1997.

Nägelsbach, Karl Friedrich von, *Lateinische Stilistik / besorgt von Iwan Müller*, Nürnberg: Konrad Geiger, 1905.

Žepić, M., *Latinske i hrvatske zadaće o skladnji latinskoga jezika*, Zagreb: Kr. sveučilišna knjižara Fr. Suppana (Kugli i Deutsch), 1902.

Cilj

Studenti razvijaju i produbljuju poznavanje latinskog, pristupajući mu s jedne u našim prilikama manje uobičajene strane; aktiviraju usvojeni latinski vokabular; praktičnim radom osvještavaju i usvajaju osnove latinskoga njegovanog književnog izričaja; upoznaju lingvističke i civilizacijske različitosti izražavanja na latinskom u odnosu na moderan hrvatski pismeni i usmeni izraz.

L 220

Naziv predmeta: Povijest latinskoga jezika

Naziv kolegija: Najstariji spomenici latinskoga jezika

Kod: L 220

ECTS-bodovi: 4

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezni kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja + 2 sata seminara tjedno

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: Osnove latinskog 2

Ispit: 1 pismeni + 1 usmeni

Sadržaj

Na odabranom epigrafskom materijalu i književnim tekstovima pretklasičnoga razdoblja tumači se nastanak latinske abecede, razvoj glasova, imenskih i glagolskih oblika latinskoga jezika. Ukazuje se na potvrđene pojave u drugim italskim jezicima i time daju osnove za poredbenu indoeuropeistiku.

Metode učenja: teorijski opis jezičnih pojava i njihovo oprijemljanje na konkretnim tekstovima; samostalan rad studenata: priprema zadanih tekstova, zajedničko čitanje i zajednički razgovor o njima.

Zadaci: ponavljanje nastavnog sadržaja; tjedna priprema zadanog teksta.

Ocjene: Jedan pismeni ispit od 45 minuta (60% mogućih bodova): analiza odabranog teksta u kojem postoje oblici karakteristični za starije faze latinskoga jezika i prijevod tog teksta. Jedan usmeni ispit od 30 minuta (40 % bodova):

Plan rada:

predavanje: 1 sat tjedno, tjedni 1-12;

rad na tekstovima, 2 sata tjedno, tjedni 1-15;

Zadani tekstovi: izbor epigrafskih tekstova: nadgrobni natpisi (na grobovima Scipiona, epitaf Klaudiji), počasni natpisi (G. Duilija, Mumija), religiozni tekstovi (posvete božanstvima, Lapis niger, Carmen Saliare, Carmen fratrum Arvalium, tabellae devotionis), zakoni i odluke (Senatus consultum

de Bacchanalibus, Zakonik XII ploča, Dekret Paula Emilija), natpisi iz Pompeja; odabrani fragmenti Varonova djela *De lingua Latina*.

Literatura:

L.R. Palmer, *The Latin Language*, London ⁴1999

R. Matasović, *Kratka poredbenopovijesna gramatika latinskoga jezika*, Zagreb 1997.

R. Matijašić, *Uvod u latinsku epigrafiju*, Pula 2002.

Zbirke tekstova

Ernout, *Recueil de textes latins archaïques*, Paris 1947.

Remains of old Latin III-IV, Loeb Classical Library, Harvard 1935.

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave);

Preporučeni dopunski naslovi:

L. Sihler, *New Comparative Grammar of Greek and Latin*, New York – Oxford 1995.

P. Poccetti, D. Poli, C. Santini, *Una storia della lingua Latina*, Roma ²2001.

Rječnici:

M. Divković, *Latinsko-hrvatski rječnik : za škole / priredio Mirko Divković*, Zagreb: Naprijed, ⁸1997.
(Reprint 2. izd. iz 1900.)

A. Walde, *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg 1938-54.

Georges, Karl Ernst, *Lateinisch - Deutsch. Ausführliches Handwörterbuch. Elektronische Ausgabe der 8. Auflage (1913/1918)*, Berlin: Directmedia, 2002. (CD-ROM; Digitale Bibliothek Band 69)

Glare, P. G. W. (ur.), *Oxford Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, 1982.

Lewis, C. T. - Short, C., *A Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, ¹1879. (puno pretisaka, uključujući <http://www.perseus.tufts.edu/>)

Cilj

Uočavanje i dijakronijsko prepoznavanje glasovnih i morfoloških promjena latinskoga jezika da bi se objasnile pojave koje se u sinkronijskom opisu ne mogu valjano protumačiti.

L 221

Naziv predmeta: Povijest latinskoga jezika

Naziv kolegija: Latinski jezik III. i II. st. pr.Kr.

Kod: 221

ECTS-bodovi: 4

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: izborni

Oblik nastave: 1 sat predavanja + 2 sata seminara tjedno

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: Osnove latinskog 2, Najstariji spomenici latinskoga jezika

Ispit: 1 pismeni + 1 usmeni

Sadržaj

Književna djela i tekstovi koji nastaju u III. i II. st. (Livije Andronik, Enije, Nevije, Pakuvije, Akcije, Plaut, Terencije) odražavaju tendenciju ka konsolidaciji latinskoga jezika na glasovnoj i morfosintaktičkoj razini. Osim toga može se uočiti težnja za većom i biranom upotrebom stilskih figura, čime se postepeno formira „klasični“ latinski jezik.

Metode učenja: teorijski opis jezičnih i stilskih pojava i njihovo oprimjerivanje na konkretnim tekstovima; samostalan rad studenata: priprema zadanih tekstova, zajedničko čitanje i zajednički razgovor o njima.

Zadaci: ponavljanje nastavnog sadržaja; tjedna priprema zadanog teksta.

Ocjene:

Jedan pismeni ispit od 45 minuta (60% mogućih bodova): analiza odabranog teksta u kojem postoje karakteristični oblici za starije faze latinskoga jezika i prijevod tog teksta,

Jedan usmeni ispit od 30 minuta (40 % bodova):

Plan rada:

- rad na tekstovima, 4 sata tjedno, tjedni 1-14;

zadani tekstovi: izabrani fragmenti iz djela Katona, Livija Andronika, Enija, Nevija, Pakuvija, Akcija, Plauta, Terencija)

Literatura:

L.R. Palmer, *The Latin Language*, London ⁴1999

R. Matasović, *Kratka poredbenopovijesna gramatika latinskoga jezika*, Zagreb 1997.

A. Ernout, *Recueil de textes latins archaïques*, Paris 1947.

Remains of Old Latin III-IV, Loeb Classical Library, Harvard 1935.

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave);

Preporučeni dopunski naslovi:

L. Sihler, *New Comparative Grammar of Greek and Latin*, New York – Oxford 1995.

P. Poccetti, D. Poli, C. Santini, *Una storia della lingua Latina*, Roma ²2001.

Rječnici:

M. Divković, *Latinsko-hrvatski rječnik : za škole / priredio Mirko Divković*, Zagreb: Naprijed, ⁸1997.
(Reprint 2. izd. iz 1900.)

A. Walde, *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg 1938-54.

K.E. Georges, *Lateinisch - Deutsch. Ausführliches Handwörterbuch. Elektronische Ausgabe der 8. Auflage (1913/1918)*, Berlin: Directmedia, 2002. (CD-ROM; Digitale Bibliothek Band 69)

P.G.W. Glare, (ur.), *Oxford Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, 1982.

C.T.Lewis - C. Short, *A Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, ¹1879. (puno pretisaka, uključujući <http://www.perseus.tufts.edu/>)

Cilj

Uočavanje i dijakronijsko prepoznavanje glasovnih i morfosintaktičkih promjena latinskoga jezika koje su rezultirale sustavnom i ekonomičnom strukturom „klasičnoga“ latinskog jezika.

L 250

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimsko bukolsko pjesništvo

ECTS-bodovi: 4

Kod: L 250

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezni ili izborni kolegij⁹³

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 2 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: Osnove latinskoga 2

Ispit: pismeni (2 x 30 minuta)

Sadržaj: Na kolegiju se podrobno interpretiraju Vergilijeve (10) i Kalpurnijeve (7) ekloge, tzv. ekloge iz Einsiedelna (2) i kasnoantički sastavci Nemezijanovi (4). Osim iz žanrovske perspektive, "pastoralno" se promatra i kao književni modus, koji se u rimskoj književnosti pojavljuje u Tibula, Lukrecija te nekim pjesmama iz tzv. *Appendix Vergiliana*. Pozornost se posvećuje pretpovijesti žanra u grčkoj književnosti (Teokrit, Bion, Mosho), kao i njegovoj recepciji u novovjekovnoj latinskoj književnosti (Petrarca, Sannazaro; Damjan Benešić, Rajmund Kunić, Baro Bošković, Adam Alojzije Baričević).

Literatura:

obavezna: Vergilije (1, 4, 10. ekloga) i Kalpurnije Sikul (1. ekloga): bilo koje izdanje izvornika /npr. CD-ROM PHI 5.3; Latin Library <http://www.thelatinlibrary.com/>; *Djela P. Vergila Marona*, prev. T. Maretić, repr. Zagreb 1994, str. 1-38; tekstovi podijeljeni na kolegiju; jedan naslov iz popisa dopunske literature (vidi **b**).

dopunska: J. Hubaux, *Les Thèmes bucoliques dans la poésie latine*, Bruxelles 1930; E. W. Leach, *Vergil's Eclogues: Landscapes of Experience*, Ithaca: Cornell University Press, 1974; D. Novaković: "Rani odjek Sannazara u hrvatskom latinizmu: *Alieuticon* Damjana Beneše", u: *Talijanističke i komparatističke studije u čast Mati Zoriću*, ur. Sanja Roić, Zagreb 1999, str. 401-411; I. Bratičević, "Ekloge Rajmunda Kunića", *Hrvatska književna baština* 2, ur. D. Fališevac, J. Lisac, D. Novaković, Zagreb 2003, str. 217-254; O. Perić, "Ekloge Adama Alojzija Baričevića iz rukopisa u Arhivu HAZU (II b 79)", *Hrvatska književna baština* 2, ur. D. Fališevac, J. Lisac, D. Novaković, Zagreb 2003, str. 255-268).

Cilj:

---

⁹³ Ovisno o tome nudi li se u zimskom (izborni) ili u ljetnom semestru druge godine studija (obavezni kolegij).

Upoznavanje sa žanrovskim konvencijama rimskoga bukolskog pjesništva i njegovim odjecima u neolatinizmu (nacionalnom i internacionalnom); proširivanje uvida u heksametersko pjesništvo na latinskome.

L 251

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimska epika

ECTS-bodovi: 4

Kod: L 251

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezni ili izborni kolegij⁹⁴

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 2 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: Osnove latinskoga 2

Ispit: pismeni (2 x 30 minuta)

Sadržaj: U kolegiju se nudi pregled rimske epike u rasponu od osam stoljeća (III. st. pr. Kr. – VI. st.). Uz fragmente rane epike u saturnijskom stihu (Livije Andronik, Nevijev *Bellum Poenicum*), posebna se pozornost posvećuje Enijevim *Analima*, koji uvode heksametar u rimsku epiku. Interpretira se prekretna uloga Vergilijeve *Eneide* (kombinacija legende i dokumentirane povijesti). Analizira se podvrsta didaktičkoga i pseudo-didaktičkoga epa (Lukrecije, Ovidije). Bogata epska produkcija I. st. poslije Krista razmatra se iz perspektive antiklasicističke pobune (Lukan, dijelom Stacije), odnosno konzervativne reafirmacije (Valerije Flak, Silije Italik). U posljednjim stoljećima suprotstavljaju se koncepti poganske (Klaudijan) i kršćanske epike (Juvenko, Sedulije, Drakoncije, Avit, Arator). Korip kao epičar na smjeni antike i srednjovjekovlja.

Literatura:

obavezna: Vergilije (*Aen.* 4, 6); Lukan (*Bell. civ.* 1,1-182) bilo koje izdanje izvornika /npr. CD-ROM PHI 5.3; Latin Library <http://www.thelatinlibrary.com/>; Vergilije *Eneida*, prev. B. Klaić, Zagreb 1970; tekstovi podijeljeni na kolegiju; jedan naslov iz popisa dopunske literature (vidi **b**).

dopunska: Lukrecije *O prirodi*, prev. M. Tepeš, Zagreb, 1952; Klaudijan *Otmica Prozerpine*, prir. i prev. M. Milićević, Zagreb, 1997; S. Koster, *Antike Epostheorien*, Wiesbaden 1970.

Cilj:

Upoznavanje sa žanrovskim konvencijama rimskoga epskoga pjesništva; proširivanje uvida u heksametarsko pjesništvo na latinskom; uočavanje položaja epske produkcije u cjelini rimske književnosti.

---

⁹⁴ Ovisno o tome nudi li se u zimskom (izborni) ili u ljetnom semestru druge godine studija (obavezni kolegij).

L 252

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimska ljubavna elegija

ECTS-bodovi: 4

Kod: L 252

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezni ili izborni kolegij⁹⁵

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 2 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: Osnove latinskoga 2

Ispit: pismeni (2 x 30 minuta)

Sadržaj: U kolegiju se proučava rimsko ljubavno pjesništvo u elegijskom distihu. Predavanja slijede kronološki okvir, od elegija nastalih u posljednjim desetljećima Republike do Augustova vremena i ranoga Carstva. Objašnjava se središnja topika ljubavne elegije (*foedus aeternum, servitium amoris, militia amoris*). Čitaju se odabrani ulomci Katula, Propercija, Tibula, Sulpicije i Ovidijevih ljubavnih pjesama. Posebna pozornost obratit će se suvremenim interpretacijama rimske ljubavne elegije (Kennedy, Veyne, Lyne, Luck).

Literatura:

a) obavezna: Cat. 68b; Prop. 1,1; 2,12; 2,34; 3,1; Tib. 1,10; Tib. 3,13; Ovid. *Am.* 1,6; bilo koje izdanje izvornika /npr. CD-ROM PHI 5.3; Latin Library <http://www.thelatinlibrary.com/>; tekstovi podijeljeni na kolegiju; jedan naslov iz popisa dopunske literature (vidi **b**).

b) dopunska Holzberg, N. *Die römische Liebeselegie. Eine Einführung.* Darmstadt ²2001; Kennedy, D. *The Arts of Love. Five studies in the discourse of Roman love elegy.* Cambridge 1993; Luck, G. *Die römische Liebeselegie.* Heidelberg 1961 (*The Latin Love Elegy*, London & Totowa ²1969); Lyne, R.O.A.M. *The Latin Love Poets. From Catullus to Horace.* Oxford 1980; Veyne, P. *L'élégie érotique romaine: L'amour, la poésie et l'Occident*, Paris 1983 (*Roman Erotic Elegy: Love, Poetry, and the West.* London 1988)

Cilj:

Predstaviti temeljne tekstove rimske ljubavne elegije; odrediti njihovo mjesto u cjelini antičke elegijske tradicije; omogućiti podrobno proučavanje Propercijevih, Tibulovih i Ovidijevih elegija, uz uočavanje uloge koju imaju osnovne žanrovske konvencije.

---

⁹⁵ Ovisno o tome nudi li se u zimskom (izborni) ili u ljetnom semestru druge godine studija (obavezni kolegij).

L 253

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimska komedija

ECTS-bodovi: 4

Kod: L 253

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezni ili izborni kolegij⁹⁶

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 2 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: Osnove latinskoga 2

Ispit: pismeni (2 x 30 minuta)

Sadržaj: Prikazuje se pretpovijest žanra u grčkoj književnosti, uz osvrt na antičku teoriju komičnoga. Objašnjavaju se pojmovi *fabula palliata*, *fabula togata*, *fabula Atellana*, *contaminatio*. Pozornost se usmjerava na konkurentne komičke forme na rimskoj pozornici i na raznoliku kazališnu praksu (maskirani i nemaskirani glumci; čvrst napisani predložak ili grub nacrt za improvizaciju). Analiziraju se tipični postupci prilagodbe grčkih izvornika i ističe inovativnost rimske komedije (povećani udio pjevanih dionica, izravnija komičnost). U izvorniku se čitaju izabrani ulomci Plauta i Terencija.

Literatura:

a) obavezna: Plaut, *Amfitrion* (bilo koje izdanje izvornika /npr. CD-ROM PHI 5.3; Latin Library <http://www.thelatinlibrary.com/>); Plaut, *Izabrane komedije*, prev. K. Rac, sv. 1-2, Zagreb, 1952-1959; tri Terencijeve komedije (*Djevojka s Andra*, "Latina et Graeca" III, 1975, br. 6, str. 55-91; *Braća*, "Latina et Graeca" V, 1977, br. 9, str. 38-70; *Heautontimorumen*, "Latina et Graeca" V, 1977, br. 10, str. 44-76; prev. D. Novaković)

b) dopunska: W. Beare, *The Roman Stage*, London³1964; Plaut, *Perzijanac i Trgovac*, prir. i prev. D. Novaković, Zagreb 1994;

Cilj:

Predstaviti izabrane tekstove rimske komedije u njihovom žanrovskom kontekstu i odrediti im mjesto u cjelini antičke komediografske tradicije; omogućiti samostalno proučavanje Plautovih i Terencijevih komedija i osvijestiti njihovu ulogu u formiranju novovjekovne komedije.

---

⁹⁶ Ovisno o tome nudi li se u zimskom (izborni) ili u ljetnom semestru druge godine studija (obavezni kolegij).

L 254

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimski roman

ECTS-bodovi: 4

Kod: L 254

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezni ili izborni kolegij⁹⁷

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 2 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 6 sati tjedno

Uvjeti: Osnove latinskoga 2

Ispit: pismeni (2 x 30 minuta)

Sadržaj: Rimski roman reprezentiraju dva teksta, fragmentarno očuvana *Satyrice* Petronija Arbitra (1. st.) i Apulejeve *Metamorfoze* (2. st.). Oba djela pripadaju među najutjecajnije tekstove rimske književnosti. Petronijev je roman *prosimetrum*, mješavina stiha i proze u tradiciji tzv. menipske satire, no u njegovu žanrovsku genealogiju nedvojbeno pripada i grčki ljubavni roman, čije konvencije Petronije višestruko izvirgava ruglu. Parodijski odmak vidljiv je i u Apuleja, čiji je roman osobito izazovan iz perspektive narativne strategije. Na kolegiju se u izvorniku čitaju izabrani ulomci obaju romana.

Literatura:

a) obavezna: Petronije, *cc.* 1-28; Apulej *Met.* I (bilo koje izdanje izvornika /npr. CD-ROM PHI 5.3; Latin Library <http://www.thelatinlibrary.com/>); Petronije *Satire*, prev. M. Kuzmić, Zagreb, 1932 (ili: Petronije Arbitra. *Satirikon ili vragolaste pripovijesti*, prev. A. S. Kalenić, Zagreb 1986); "Grčki ljubavni roman" u: Ksenofont Efeški: *Efeške priče*. Nepoznat autor: *Pripovijest o Apoloniju, kralju tirscome*, Zagreb 21987, prir. i prev. D. Novaković, str. 5-38; "Lukije ili magarac i antička pripovjedna tradicija", u: *Lukije ili magarac*, prir. i prev. D. Novaković, Zagreb 1987, str. 5-47.

b) dopunska: *Latin Fiction: The Latin Novel in Context*, ed. H. Hofmann, London 1999; J. Winkler, *Auctor & Actor: a Narratological Reading of Apuleius's Golden Ass*. Berkeley 1985; Hariton: *Zgode Hereje i Kaliroje*, Zagreb 1989, prir. i prev. D. Novaković.

Cilj: Upoznavanje sa žanrovskim konvencijama antičkoga romana i otklonom od te tradicije u djelima Petronija i Apuleja; proširivanje leksičkoga i stilističkoga uvida u rimsku prozu.

---

⁹⁷ Ovisno o tome nudi li se u zimskom (izborni) ili u ljetnom semestru druge godine studija (obavezni kolegij).

L 312

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Prevođenje s latinskoga

Kod: L312

ECTS-bodovi: 6

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezan kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 2 sata seminara, 1 sat vježbi tjedno

Ukupno opterećenje studenata: 8 sati tjedno

Uvjeti: Latinska sintaksta 2

Ispit: pismeni

Sadržaj

Kolegij nudi teorijski uvod i praktično iskustvo prevođenja različitih proznih tekstova na latinskom, s posebnim naglaskom na tipove tekstova kakvi prevodioce s latinskog očekuju u stvarnoj praksi. Na predavanjima će studenti upoznati osnovne probleme, teorije i terminologiju prevođenja. Za svaki seminar studenti će pripremati prijevodne zadaće, da bi o njima raspravljali na satu. Poseban će naglasak biti na grupnom radu, te razvijanju prevodilačkih vještina, kao što su pronalaženje resursa / konzultiranje sličnih tekstova; sastavljanje praktično orijentiranih terminoloških popisa; dnevnik prevođenja.

Metode učenja: jezična nastava; samostalan rad i izrada tjednih zadaća; grupni rad na zajedničkom projektu; prevođenje na latinski i na hrvatski; priprema zadanih tekstova, procjena tuđeg i vlastitog rada.

Zadaci: tjedno prevođenje; rad na 4 zajednička projekta; samostalni prijevod.

Ocjene:

Sudjelovanje u radu (20%).

Prijevod zadanih odjeljaka (udio u zajedničkim projektima; 55%).

Završni samostalni prijevod (oko 2000 riječi proznog teksta po izboru koje čine samostalnu cjelinu, 25%).

Literatura

Tekstovi i ostali radni materijali (dijele se tijekom nastave);

Preporučeni dopunski naslovi:

Baker, Mona, *In Other Words: A Coursebook on Translation*, Routledge, 1992.

Diotti, Angelo, *Labor limae : Versioni latine con guida alla traduzione. Per il triennio delle scuole medie superiori*, Torino: Società editrice internazionale, 1992.

Marouzeau, Jules, *La traduction du latin : conseils pratiques*, Paris: Societe d'edition "Les Belles Lettres", 1951.

Šoljan, Antun, "Pisac kao prevodilac i prevodilac kao pisac", u *Sloboda čitanja : Eseji*, Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1991.

Wilamowitz Moellendorf, Ulrich von, "Was ist Übersetzen?" u *Reden und Vorträge*, Berlin: Weidmannsche Buchhandlung, 1912.

Cilj

Studenti će upoznati osnovne probleme, pristupe i tehnike profesionalnog prevodilačkog rada. Steći će iskustvo kako u individualnom radu, tako i u sudjelovanju na zajedničkim projektima. Imat će prilike uvidjeti važnost i korisnost dokumentiranja prevodilačkih procedura i rješenja. Procjenjivanjem vrijednosti vlastitih i tuđih prijevoda razvijat će svoj književni i jezično-kulturni senzibilitet.

L 320

Naziv predmeta: Povijest latinskoga jezika

Naziv kolegija: Vulgarni latinitet

Kod: L 320

ECTS-bodovi: 6

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezan

Oblik nastave: 1 sat predavanja + 3 sata seminara tjedno

Ukupno opterećenje studenata: 8 sati tjedno

Uvjeti: Latinska sintaksa 2.

Ispit: 1 pismeni + 1 usmeni

Sadržaj

Pojam i definicija vulgarnog latinskog, izvori za proučavanje vulgarnog latinskog, glasovne i morfosintaktične osobitosti, analiza odabranih tekstova.

Metode učenja: teorijski opis jezičnih osobitosti vulgarnog latinskog i njihovo opimjerivanje na konkretnim tekstovima; samostalan rad studenata: priprema zadanih tekstova, zajedničko čitanje i zajednički razgovor o njima.

Zadaci: ponavljanje nastavnog sadržaja; tjedna priprema zadanog teksta.

Ocjene:

Jedan pismeni ispit od 45 minuta (60% mogućih bodova): analiza odabranog teksta (oko 100 riječi) u kojem postoje karakteristični oblici vulgarnog latinskoga jezika i prijevod tog teksta,

Jedan usmeni ispit od 30 minuta (40 % bodova):

Plan rada:

predavanje: 1 sat tjedno, tjedni 1-14;

rad na tekstovima, 3 sata tjedno, tjedni 1-14;

zadani tekstovi: *Appendix Probi III, IV*, izabrani odlomci: Petronije *Trimalhionova gozba*, *Vetus Latina* i *Vulgata*, *Peregrinatio Egeriae*, Grgur Turski *Historia Francorum*.

Literatura

P. Tekavčić, *Uvod u vulgarni latinitet* (s izborom tekstova), Zagreb 1970.

V. Väänänen, *Introduction au latin vulgaire*, Paris 1963.

L.R. Palmer, *The Latin Language*, London 1999.

M. C. Díaz y Díaz, *Antología del latín vulgar*, Madrid, 1962.

Dodatni materijali (dijele se tijekom nastave);

Preporučeni dopunski naslovi:

E. Löfstedt, *Late Latin*, Oslo 1959.

C. Tagliavini, *Le origini delle lingue neolatine*, Bologna 1959.

Ch. Lee, *Linguistica romanza*, Roma ³2002.

Rječnici:

Thesaurus linguae Latinae, Leipzig 1900+

Souter, *A Glossary of Later Latin to 600 A.D.*, Oxford 1964.

M. Divković, *Latinsko-hrvatski rječnik : za škole / priredio Mirko Divković*, Zagreb: Naprijed, ⁸1997.
(Reprint 2. izd. iz 1900.)

K.E. Georges, *Lateinisch - Deutsch. Ausführliches Handwörterbuch. Elektronische Ausgabe der 8. Auflage (1913/1918)*, Berlin: Directmedia, 2002. (CD-ROM; Digitale Bibliothek Band 69)

P.G.W. Glare, (ur.), *Oxford Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, 1982.

C.T.Lewis - C. Short, *A Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, ¹1879. (puno pretisaka, uključujući <http://www.perseus.tufts.edu/>)

Blaise, *Dictionnaire latin-français des auteurs chrétiens*, Strasbourg 1954.

Cilj

Analizom odabranih tekstova poučavani će uočiti i biti sposobni protumačiti osobitosti govornog latinskog jezika u njegovoj opreci s „klasičnim književnim“ jezikom.

L 350**Naziv predmeta:** Rimska književnost**Naziv kolegija:** Rimsko govorništvo**ECTS-bodovi:** 6**Kod:** L 350**Jezik:** hrvatski**Trajanje:** 1 semestar**Status:** obvezatan kolegij**Oblik nastave:** 1 sat predavanja, 3 sata seminara**Ukupno opterećenje studenata:** 8 sati tjedno**Uvjeti:** Latinska sintaksa 2**Ispit:** pismeni (60 minuta) i usmeni (30 minuta)

Sadržaj: Pregled govorništva u Rimu od III. st. pr. Kr. do kasnoga Carstva. Govorništvo prije Cicerona (Apije Klaudije, Katon Stariji, Lelije, braća Grakhi, Kras, Antonije). Ciceron kao središnja figura rimske govorničke teorije i prakse; interpretacija njegovih sudskih i političkih govora. Refleksija o govorništvu u I. st. pr. Kr. (anonimna *Rhetorica ad Herennium*, Ciceronova djela *De oratore*, *Orator*, *Brutus*). Govorništvo na smjeni Republike i Carstva (Azinije Polion, Mesala). Uvođenje deklamacija kao obavezne sastavnice govorničkoga obrazovanja (Seneka Stariji). Posljedice ograničavanja političkih sloboda na razvoj govorništva; panegirik Trajanu (Plinije Mlađi). Retorička teorija u I. st. (Kvintilijan, Tacit). Izolirani slučaj sudbenoga govora u carskom razdoblju (Apulejeva *Apologija*). Kasnoantički carski panegirici.

Literatura:

obavezna: Ciceron: *Pro Sexto Roscio Amerino*; *Pro Milone* (bilo koje izdanje izvornika /npr. CD-ROM PHI 5.3; Latin Library <http://www.thelatinlibrary.com/>; tekstovi podijeljeni na kolegiju; dva naslova iz popisa dopunske literature (vidi **b**).

b) dopunska: Ø. Andersen, *Im Garten der Rhetorik*, Darmstadt 2001; M. Beker, *Kratka povijest antičke retorike*, Zagreb, 1997; G. A. Kennedy, *A New History of Classical Rhetoric*. Princeton 1994.; A. D. Leeman, *Orationis Ratio. The Stylistic Theories and Practice of the Roman Orators Historians and Philosophers*. 1-2, Amsterdam 1963; Apulej, *Apologija i O Sokratovu bogu*, prev. D. Novaković, Split 1991.

Cilj:

Stjecanje uvida u praksu i teoriju rimskoga govorništva; uočavanje središnje uloge retorike u antičkom obrazovnom sustavu; prepoznavanje retoričkoga utjecaja u rimskoj književnosti carskoga razdoblja.

L 351

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimska znanost o književnosti

ECTS-bodovi: 6

Kod: L 351

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obvezatan kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 3 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 8 sati tjedno

Uvjeti: Latinska sintaksa 2

Ispit: pismeni (60 minuta) i usmeni (30 minuta)

Sadržaj: Razvoj refleksije o književnosti u Rimu od III. st. pr. Kr. do kasnoga Carstva. Grčko nasljeđe (Platon, Aristotel, peripatetička škola, stoici). Uzgredna književnokritička očitovanja u djelima autora III. i II. st. pr. Kr. Redukcija književnoznanstvenih interesa na specijalističko područje retorike u Rimu potkraj republike. Dominacija stilističkih doktrina u kojima središnje mjesto zauzimaju teorije figuralnoga ukrasa (*Rhetorica ad Herennium*, Ciceronov *Orator* i *De oratore*). Horacijeva *Ars poetica* i njezina recepcijska sudbina. Kvintilijan kao književni kritičar i književni povjesničar. Interpretativni obrasci kasne antike (Donat, Servije, Priscijan).

Literatura:

a) obavezna: Horacije *Ars poetica*; Kvintilijan *Institutio oratoria* X (bilo koje izdanje izvornika /npr. CD-ROM PHI 5.3; Latin Library <http://www.thelatinlibrary.com/>); tekstovi podijeljeni na kolegiju; jedan naslov iz popisa dopunske literature (vidi b).

b) dopunska: G. A. Kennedy (ur.) *History of Literary Criticism*, sv. 1: *Classical Criticism*, Cambridge etc.1989; G. M. A. Grube, *The Greek and Roman Critics*, Indianapolis, 1995; D. Novaković, *Stilska dimenzija figura u antičkoj retoričkoj tradiciji*, u zborniku *Tropi i figure*. Ur. Živa Benčić i Dunja Fališevac, Zagreb 1995., str. 11-51.

Cilj:

Uočavanje rimskoga udjela u antičkoj književnoznanstvenoj ostavštini; upoznavanje s ključnim tehničkim terminima, osobito na području tropa i figura; poticanje studenata na prosudbu o dosegu i ograničenjima antičke stilistike.

L 352

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimska satira

ECTS-bodovi: 6

Kod: L 352

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezan kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 3 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 8 sati tjedno

Uvjeti: Latinska sintaksa 2

Ispit: pismeni (60 minuta) i usmeni (30 minuta)

Sadržaj: Definicije satire i satiričnoga. Specifičan položaj satire kao ekskluzivnoga rimskog žanra. Prva pojava naziva satira kod Enija. Lucilije kao utemeljitelj žanra (dominantna poraba heksametra, visoka personaliziranost, tematski raspon, kolokvijalni ton, izravna invektiva). Horacijev koncept satire kao "izricanja istine kroz smijeh"; njegova kritika Lucilija. Satira u ranom carstvu: Perzije. Vrhunac rimske satiričke produkcije u Juvenala: satiričar kao indignirani moralist. Srednjovjekovna i novovjekovna recepcija rimske satire.

Literatura:

a) obavezna: Horacije *Sat.* I,6; I,9; Juvenal *Sat.* I, III, X (bilo koje izdanje izvornika /npr. CD-ROM PHI 5.3; Latin Library <http://www.thelatinlibrary.com/>); Kvint Horacije Flak *Satire i epistule*, prev. J. Zgorelec, repr. Velika Gorica 1998; tekstovi podijeljeni na kolegiju; jedan naslov iz popisa dopunske literature (vidi **b**).

b) dopunska: S. M. Braund, *The Roman Satirists and their Masks*, Bristol 1996; M. Coffey, *Roman Satire*, London, 1976; K. Freudenburg, *Satires of Rome: Threatening Poses from Lucilius to Juvenal*, Cambridge 2001; A. Richlin, *The Garden of Priapus: Sexuality and Aggression in Roman Humor*, Oxford 1992; N. Rudd, *The Satires of Horace*, repr. Berkeley 1982.

Cilj:

Uočavanje egzemplarne pozicije satire kao žanra koji nije preuzet od Grka; proširivanje leksika (vokabular invektive i poruge); uvid u društvenu pozadinu koja generira satiričku produkciju.

L 353

Naziv predmeta: Rimska književnost

Naziv kolegija: Rimska historiografija

ECTS-bodovi: 6

Kod: L 353

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obvezatan kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 3 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 8 sati tjedno

Uvjeti: Latinska sintaksa 2

Ispit: pismeni (60 minuta) i usmeni (30 minuta)

Sadržaj: Kolegij nudi sažet pregled rimske historiografije od II. st. pr. Kr. do kasnoga Carstva.

Analiziraju se fragmenti prvih analista (Fabije Piktora, Acilije, Cincije Aliment, Albin), autora sljedeće generacije (Katon Stariji, Hemina, Pizon Frugi) te Sulinih suvremenika (Klaudije Kvadrigarije, Valerije Ancijat). U posljednjem stoljeću republike, uz krnje očuvane tekstove (Kornelije Nepot), zatječu se i cjelovita historiografska djela (Cezar, Salustije). U razdoblju na smjeni dviju era posebnu pozornost privlači golem opus Tita Livija. U vremenu ranoga carstva, uz niz manjih figura (Velej Paterkul, Kurcije Ruf), inovativnošću i potonjim utjecajem ističe se djelo Kornelija Tacita. Svetonijevi životopisi careva pokazuju kako slijed biografija može poslužiti kao supstitut za povijest pojedinoga razdoblja. Popularnost kratke forme (Flor, Aurelije Viktor, Eutropije). Amijan Marcellin kao osamljena veličina; pojava kršćanske historiografije (Jeronim, Orozije, Kasiodor). Posebna se pozornost posvećuje narativnim strategijama pojedinih autora. Na kolegiju se u izvorniku čitaju odabrani ulomci iz Livija i Tacita.

Literatura:

a) obavezna: Livije *Ab urbe condita* I; Tacit *Ann.* I /npr. CD-ROM PHI 5.3; Latin Library (<http://www.thelatinlibrary.com/>); Tacit, *Anali*, prev. J. Kostović, Zagreb 1970; tekstovi podijeljeni na kolegiju; dva naslova iz popisa dopunske literature (vidi **b**).

b) dopunska: D. Flach, *Römische Geschichtsschreibung*, Darmstadt³1998; N. Ivić, *Textus. Istraživanja o Amijanu Marcellinu*, Zagreb 2001; Gaj Salustije Krisp, *Djela*, prev. J. Miklić,

Zagreb 1998; Gaj Svetonije Trankvil, *Dvanaest rimskih careva*, prev. S. Hosu, Zagreb 1978;
Tacit, *Historije*, prir. i prev. J. Miklić, Zagreb 1987.

Cilj: Upoznavanje s temeljnim djelima rimske historiografije; uočavanje različitih historiografskih pristupa; uvid u povijesna zbivanja evocirana u tekstovima.

L 410

Naziv predmeta: Latinski jezik

Naziv kolegija: Latinska stilistika

ECTS-bodovi: 6

Kod: L 410

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezan kolegij

Oblik nastave: 2 sata predavanja i 2 sata seminara tjedno

Ukupno opterećenje studenata: 10 sati tjedno

Uvjeti: Latinska sintaksa 2

Ispit: dva pismena, usmeni, samostalni projekt

Sadržaj:

Studenti upoznaju osnovne teorijske probleme stilistike i razvijaju svoju latinsku stilsku kompetenciju, čitajući i analizirajući različite vrste tekstova na latinskom - od neknjiževnih i strogo uporabnih do ekscerpata jezičnih umjetnina - ali i sami sastavljajući stilski oblikovane latinske tekstove, te prestilizirajući postojeće. Sudjelujući u tjednim raspravama studenti usvajaju osnovnu stilističku terminologiju, te uče prepoznavati i artikulirati vlastite dojmove o tekstovima. Samostalni studentski projekt jest vođenje "stilističkog dnevnika" tijekom čitanja jednog od stilski raznolikih djela rimske književnosti.

Metode učenja: jezična nastava; samostalan rad i izrada tjednih zadaća; samostalno učenje (dva dnevnika čitanja); prevođenje na latinski i na hrvatski; priprema zadanih tekstova, zajedničko čitanje i zajednički razgovor o njima.

Zadaci: tjedna priprema zadanog teksta; aktivno sudjelovanje u radu grupe; vođenje dnevnika čitanja.

Ocjene:

Pismeni ispit od 90 minuta (25% bodova): prestiliziranje zadanog teksta.

Kluzura u 6. tjednu semestra - pismeni ispit od 45 minuta (30% mogućih bodova), o jednom od dotad obrađenih tekstova (dužine oko 1000 riječi).

Izrada samostalnog projekta (25% bodova) tijekom nastave; predaje se 11. tjedan. To je dnevnik čitanja odabranog latinskog teksta (veće samostalne cjeline, oko 15.000 riječi).

Razgovor od 30 minuta (20% bodova) o samostalnom projektu s konkretnom analizom dijela pročitanoog teksta.

Plan rada:

- predavanja, rad na tekstu, 4 sata tjedno, tjedni 1-15;
rad na samostalnom projektu i konzultacije tjedni 1-15;

Literatura

Tekstovi i ostali radni materijali (dijele se tijekom nastave);

Preporučeni dopunski naslovi:

Albrecht, Michael von, *Meister römischer Prosa von Cato bis Apuleius. Interpretationen*. Tübingen - Basel: Francke, 1995.

Landfester, Manfred, *Einführung in die Stilistik der griechischen und lateinischen Literatursprachen. Mit einem Beitrag von Barbara Kühn über Formen des Prosarhythmus*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1997.

Marouzeau, Jules, *Traité de stylistique appliquée au latin*, Paris: Les Belles Lettres, 1935.

Cilj

Uspješno okončavši kolegij, studenti će raspolagati osnovnim poznavanjem stilističke terminologije i stilističkih problema, kako onih općih, tako i specifično latinskih, odnosno rimskih. Osvijestit će i povećati vlastitu stilsku kompetenciju i senzibilitet za različite rimske književne vrste. Imat će prilike pratiti i kritički vrednovati razvoj vlastite kompetencije, te eksplicirati i verbalizirati svoj doživljaj književnog teksta.

L 420

Naziv predmeta: Srednjovjekovni latinitet

Naziv kolegija: Srednjovjekovni latinitet

Kod: L 420

ECTS-bodovi: 6

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezan

Oblik nastave: 2 sat predavanja + 2 sata seminara tjedno

Ukupno opterećenje studenata: 8 sati tjedno

Uvjeti: Latinska sintaksa 2

Ispit: 1 pismeni + 1 usmeni

Sadržaj

Pojam i definicija srednjovjekovnog latinskog, problemi njegova određivanja i metode istraživanja, stanje latinskog jezika i obrazovanja u Europi nakon pada carstva do reforme Karla Velikog, dualizam srednjovjekovnog latinskog, formalni aspekti (pravopis, izgovor, morfosintaksa, leksik), analiza odabranih tekstova.

Metode učenja: teorijski opis jezičnih osobitosti srednjovjekovnog latinskog i njihovo opimjerivanje na konkretnim tekstovima; samostalan rad studenata: priprema zadanih tekstova, zajedničko čitanje i zajednički razgovor o njima.

Zadaci: ponavljanje nastavnog sadržaja; tjedna priprema zadanog teksta.

Ocjene:

Jedan pismeni ispit od 45 minuta (60% mogućih bodova): analiza odabranog teksta prijevod tog teksta,

Jedan usmeni ispit od 30 minuta (40 % bodova):

Plan rada:

predavanje: 2 sat tjedno, tjedni 1-14;

rad na tekstovima, 2 sata tjedno, tjedni 1-15;

zadani tekstovi: izbor iz knjige Keith Sidwell *Reading Medieval Latin*, Cambridge 1995.

Literatura

F.A.C. Mantello, *Medieval Latin, An Introduction and Bibliographical Guide*, Washington 1996.

D. Norberg, *Manuel pratique de latin médiéval*, Paris 1968 (s odabranim tekstovima)

Mittellateinische Philologie, Darmstadt 1975.

L.R. Palmer, *The Latin Language*, London 1999.

K. Sidwell, *Reading Medieval Latin*, Cambridge 1995.

K.P. Harrington, *Medieval Latin*, Chicago 1997.

Rječnici:

Lexicon latinitatis medii aevi Iugoslaviae, Zagreb 1969-78.

E. Forcellini, *Totius latinitatis lexicon*, Padova 1771, reprint Bologna 1965.

C. Du Fresne, seigneur Du Cange, *Glossarium ad scriptores mediae et infimae latinitatis*, Paris 1678, reprint Graz 1954.

P. Sella, *Glossario latino-emiliano*, Roma 1937.

J.F. Niermeyer, *Mediae latinitatis lexicon minus*, 1964-76

P.G.W. Glare, (ur.), *Oxford Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, 1982.

C.T.Lewis - C. Short, *A Latin Dictionary*, Oxford: Clarendon Press, ¹1879. (puno pretisaka, uključujući <http://www.perseus.tufts.edu/>)

A. Blaise, *Dictionnaire latin-français des auteurs chrétiens*, Strasbourg 1954. 1962.

Cilj

Analizom odabranih tekstova poučavani će uočiti i biti sposobni protumačiti osobitosti srednjovjekovnog latinskog i prevesti tekstove toga razdoblja.

L 450

Naziv predmeta: Novolatinska književnost

Naziv kolegija: Uvod u novolatinsku književnost

ECTS-bodovi: 6

Kod: L 450

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: obavezan kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 2 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 10 sati tjedno

Uvjeti: jedan kolegij L 350- L353

Ispit: pismeni (60 minuta) i usmeni (30 minuta)

Sadržaj: Novovjekovna latinska književnost započinje kao pokret za jezičnom obnovom, koji latinštini kasnoga srednjovjekovlja suprotstavlja ideal klasičnoga latiniteta. Zahtjev za poštovanjem klasične jezične norme ubrzo se proširuje i na područje stila i versifikacije, a u žanrovskom repertoaru izrazitu prednost stječu oblici potvrđeni u antici. Periodizacija novolatinske književnosti: (1) Rani humanizam: 1300-1450. (2) Zreli humanizam: 1450-1600. (3) Protureformacija i prosvjetiteljstvo: 1600-1800. (4) Posljednje razdoblje: 1800-2000. Žanrovska slika pojedinoga razdoblja, odnos prema književnostima na narodnom jeziku. Nacionalne i regionalne specifičnosti. Ekskluzivni latinisti i višejezični autori. Osamostaljivanje novolatinske filologije u drugoj polovici XX. stoljeća.

Literatura:

a) obavezna: izbor od 1200 stihova iz djela Petrarke, Boccaccia, Pontana, Vide, Sannazara, Celtisa, Owena, Everaertsa te 40 stranica proze iz djela Enee Silvija Piccolominijsa, Poggia Bracciolinijsa, Erazma, Barclaya (tekstovi podijeljeni na kolegiju) R. Mardešić, *Novolatinska književnost u: Povijest svjetske književnosti 2*, ur. V. Vratović, str. 405-480, Zagreb 1977.;

b) dopunska: J. IJsewijn, *Companion to Neo-Latin Studies. Part I: History and Diffusion of Neo-Latin Literature*, Leuven²1990; .J. IJsewijn, D. Sacré, *Companion to Neo-Latin Studies. Part II: Literary, Linguistic, Philological and Editorial Questions*, Leuven²1998

Cilj: Usvajanje osnovnih biobibliografskih podataka o najistaknutijim novolatinskim autorima; uvid u dinamiku žanrovskoga inventara 1300-2000; uočavanje regionalnih i nacionalnih specifičnosti; stjecanje temeljnih vještina za samostalno bavljenje novolatinskom književnošću.

L 451

Naziv predmeta: Novolatinska književnost

Naziv kolegija: Hrvatski latinizam u XV. I XVI. stoljeću

ECTS-bodovi: 6

Kod: L 451

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: izborni kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja, 2 sata seminara

Ukupno opterećenje studenata: 10 sati tjedno

Uvjeti: L 450 (uvod u novolatinsku književnost)

Ispit: pismeni (60 minuta) i usmeni (30 minuta)

Sadržaj: Zahvaljujući blizini Italije, prvi humanistički impulsi počinju se na hrvatskoj obali Jadrana javljati već u ranim desetljećima XV. stoljeća. Zanimanje za starinu očituje se isprva u prepisivanju klasičnih latinskih tekstova i tumačenju antičkih natpisa. Sredinom XV. stoljeća humanistički odgojni i obrazovni ideali dobivaju i jasne žanrovske obrise, pa se zapažena djela počinju javljati u svih pet tradicionalnih područja *studia humanitatis*: pjesništvu (ep, elegija, epigram), retorici (epideiktiko govorništvo, propovijedi, *Antiturcica*), historiografiji (memoarska proza, monografski prikazi, zavičajna i nacionalna povijest), jezikoslovlju (gramatike, rječnici, komentari) i moralnoj filozofiji.

Literatura:

a) obavezna: Izbor 1200 stihova iz djela Jana Panonija, Karla Pucića, Jurja Šižgorića, Marka Marulića, Ilije Crijevića, Ludovika Paskalića, Didaka Pira te 40 stranica proze iz djela Nikole Modruškog, Marka Marulića, Ludovika Crijevića, Antuna Vrančića (tekstovi se dijele na kolegiju); D. Novaković, *Latinsko pjesništvo hrvatskoga humanizma*, u knjizi: M. Tomasović – D. Novaković *Marko Marulić - Hrvatski latinisti*, Zagreb 1994, str. 53-119; D. Novaković, *Hrvatska novolatinska književnost od 15. do 17. stoljeća*, u zborniku: *Introduzione allo studio della lingua, letteratura e cultura croata*, ur. F. Ferluga Petronio, Udine 1999, str. 165-176; dva naslova iz popisa dopunske literature (vidi **b**).

b) dopunska: Jakov Bunć Dubrovčanin, *Otmica Kerbera. Kristov život i djela*. Priredio i preveo B. Glavičić, Zagreb 1978; Ivan Česmički, *Pjesme i epigrami*. Preveo N. Šop, Zagreb 1951; *Govori protiv Turaka*, priredio i preveo V. Gligo, Split 1983; Marko Marulić, *Davidijada*. Preveo i komentirao B. Glavičić. Latinski tekst priredio V. Gortan, Split 1984; Marko Marulić, *Evandelistar*. Preveo, komentirao i latinski tekst priredio B. Glavičić, sv. I-II, Split 1985; Marko Marulić, *Glasgowski stihovi*. Preveo i priredio Darko Novaković, Zagreb 1999. Juraj Šižgorić Šibenčanin, *Elegije i pjesme*. Preveo N. Šop, latinski tekst priredio V. Gortan, Zagreb 1966.

Cilj: Usvajanje osnovnih biobibliografskih podataka o najistaknutijim hrvatskim latinistima XV. i XVI. stoljeća; uvid žanrovski inventar 1450-1600; stjecanje osnovnih znanja i vještina potrebnih za samostalno bavljenje hrvatskom latinističkom književnošću humanističkoga razdoblja.

L 452

Naziv predmeta: Hrvatski latinizam

Naziv kolegija: Hrvatski latinizam u XVII. stoljeću

Kod: L 452

ECTS-bodovi: 6

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: izborni kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja i 2 sata seminara tjedno

Ukupno opterećenje studenta tjedno: 10 sati

Uvjeti: položen Uvod u novolatinsku književnost (L 450)

Ispit: 2 pismena i 1 usmeni

Sadržaj: Studenti upoznaju latinske opuse hrvatskih latinista XVII stoljeća (M. de Dominis, I. Đurđević, A. Matijašević Caramaneo, S. Gradić, F. Gundulić, J. Palmotić, P. Ritter Vitezović, K. Vičić i dr.), kao i kontekst u kojem su nastali ti opusi. Daje se pregled osnovnih karakteristika književnosti sedamnaestog stoljeća na narodnim jezicima i promatra sudbina raznih sastavnica književnog djela (tema, žanr, stil) u novolatinskoj književnosti. Studenti se na satu, radeći na tekstovima, upoznaju s bitnim elementima i aspektima književnih djela, koje zatim sami uče prepoznavati i interpretirati.

Literatura:

Obavezna:

Krstić, Kruno, *Latinitet kod južnih Slavena*, Enciklopedija Jugoslavije, Zagreb, 1962., str. 478-494.
Novaković, Darko, »Hrvatska novolatinska književnost od 15. do 17. stoljeća«, u: Ferluga Petronio, Fedora (ur.), *Introduzione allo studio della lingua, letteratura e cultura croata*, Udine: Forum, 1999.
Novaković, Darko, »Hrvatski latinizam u XVII. stoljeću«, u knjizi: *Hrvatska i Europa. Kultura, znanost i umjetnost*, sv. III, gl. ur. I. Supičić, ur. I. Golub, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Školska knjiga, Zagreb, 2003. [2004], 551-563.

dodatni materijali (dijele se tijekom nastave)

Preporučena:

Gortan, Veljko; Vratović, Vladimir, *Hrvatski latinisti / Croatici auctores qui latine scripserunt*, sv. I-II, PSHK 2 i 3, Zagreb: Zora: Matica hrvatska, 1969.

Cilj

Studenti će upoznati temeljne autore i tekstove latinizma u XVII. stoljeću, te zakonitosti književnog stvaralaštva svojstvene tom stoljeću. Naučit će samostalno čitati, prevoditi i interpretirati tekstove, bilo tiskane bilo rukopisne, te prepoznavati njihove žanrovske i stilske osobitosti.

L 453

Naziv predmeta: Hrvatski latinizam

Naziv kolegija: Hrvatski latinizam u XVIII. i XIX. stoljeću

ECTS-bodovi: 8

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar

Status: izborni kolegij

Oblik nastave: 1 sat predavanja i 2 sata seminara tjedno

Ukupno opterećenje studenta tjedno: 10 sati

Uvjeti: položen Uvod u novolatinsku književnost

Ispit: 1 pismeni i 1 usmeni

Sadržaj: Daje se pregled književnih vrsta i najvažnijih autora hrvatskoga latinizma u XVIII. i XIX. st. (Boškovića, Kunića, Staya, Zamanje, Rastića, Galjufa, Katančića i dr.), te se autore smješta u kontekst starije hrvatske i novolatinske europske književnosti. Studenti prevode i interpretiraju odabrane tekstove, pri čemu se posebna pozornost pridaje generičkim obilježjima i stvaranju sustavne žanrovske slike navedenog razdoblja.

Literatura:

a) Obavezna:

Krstić, Kruno, *Latinitet kod južnih Slavena*, Enciklopedija Jugoslavije, Zagreb, 1962., str. 478-494.

Knezović, Pavao, *Hrvatski latinisti 18. i 19. stoljeća*, u: Ferluga Petronio, Fedora (ur.), *Introduzione allo studio della lingua, letteratura e cultura croata*, Udine: Forum, 1999.

Torbarina, Josip, *Hrvatski latinisti 18. stoljeća u Dubrovniku*, u: Torbarina, Josip, *Kroatističke rasprave*, Zagreb: Matica hrvatska, 1997.

dodatni materijali (dijele se tijekom nastave)

b) Preporučena:

Gortan, Veljko; Vratović, Vladimir, *Hrvatski latinisti / Croatici auctores qui latine scripserunt*, sv. I-II, PSHK 2 i 3, Zagreb: Zora: Matica hrvatska, 1969.

Cilj

Studenti će upoznati temeljne autore i tekstove latinizma u XVIII. stoljeću, te osnovne značajke zastupljenih žanrova; usto će se vježbati u prevođenju s latinskoga i čitanju rukopisa.

